

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

ROLE FRANCIE VE VÝVOJI EVROPSKÉ INTEGRACE

Bakalářská práce

Autor: Daniela Binarová

Vedoucí práce: Ing. Jiří Klvač, CSc.

Olomouc 2014

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2012/2013

Studijní program: Filologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Francouzština se zaměřením na aplikovanou ekonomii (APLEKF)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
BINAROVÁ Daniela	Rošického 22, Olomouc	F110217

TÉMA ČESKY:

Role Francie ve vývoji evropské integrace

NÁZEV ANGLICKY:

The role of France in the development of European integration

VEDOUCÍ PRÁCE:

Ing. Jiří Klvač, CSc. - KAE

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cíl práce:

Analyzovat formou rešerší vývoj evropské integrace s důrazem na roli Francie v tomto procesu.

Postup práce:

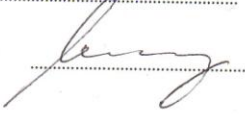
- 1/ Počátky evropské integrace, Evropská společenství
- 2/ Vznik EU a její následný vývoj
- 3/ Role Francie v procesu: motor integrace
- 4/ Vliv Francie na vznik měnové unie
- 5/ Francie a její budoucnost v EU

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- KÖNIG, P., LACINA, L., PŘENOSIL, J. Učebnice evropské integrace. vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2006. ISBN 80-7364-022-8 GERBE
- FIALA, P., PITROVÁ, M. Evropská unie. vyd. 1. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 9788073251802
- CIHELKOVÁ, E., JAKŠ, J. Evropská integrace - Evropská unie. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 9788024518350
- BOSSUAT, G. La France et la construction de l'unité européenne: de 1919 a nos jours. Paris : A. Colin, DL 2012. ISBN 978-2-200-25634-0
- AGULHON, M. De Gaulle: dějiny, symbol, mýtus. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-996-5
- PEDERSEN, T. Germany, France and the integration of Europe: a realist interpretation. London ; New York : Pinter, 1998. ISBN 1855675374

Podpis studenta:

Datum: 25.4.2013

Podpis vedoucího práce:

Datum: 25.04.2013

Čestné prohlášení

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Role Francie ve vývoji evropské integrace“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne 23. dubna 2014

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce panu Ing. Jiřímu Klvačovi, CSc. za cenné rady a odborné vedení při zpracování této práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Vliv Francie na počáteční vývoj evropské integrace	8
1.1 Motivy evropské integrace	8
1.2 Myšlenka spojené Evropy	9
1.3 Počátky evropské integrace.....	11
1.3.1 Jean Monnet, Schumanův plán, ESUO.....	12
1.3.2 Plevenův plán, EOS	14
2 Postavení Francie v Evropském společenství	16
2.1 Evropská společenství	16
2.1.1 EHS	16
2.1.2 EURATOM	17
2.2 Období krize společenství	18
2.2.1 Fouchetův plán.....	18
2.2.2 Charles de Gaulle.....	19
2.2.3 Haagský summit, nové cíle ES	21
3 Vznik Evropské unie – Pokračování evropské integrace.....	23
3.1 Jacques Delors.....	25
3.2 Návrhy Smlouvy o Evropské unii	27
3.3 Francouzské referendum	28
3.4 Následný vývoj EU a Francie	29
4 Francie ve Společné zemědělské politice	32
4.1 Charakteristika francouzského zemědělství.....	34
4.2 Obchodní bilance Francie	35
4.3 Postavení Francie v SZP	39
4.4 Francouzská role v reformách SZP	42
4.4.1 McSharryho reforma.....	42
4.4.2 Agenda 2000	43
4.4.3 Fischlerova reforma	43
4.4.4 Reforma Health Check.....	44
4.5 Zemědělská lobby	46
4.6 FNSEA v COPA-COGECA	46
4.7 SZP na období 2014-2020.....	48
Závěr	50
Anotace	53
Klíčová slova	53
Résumé.....	54
Seznam pramenů a literatury	55
Seznam zkratek	60
Seznam grafů	61
Seznam tabulek.....	61

Úvod

Pojem evropská integrace je používán především ve spojitosti s obdobím od 50. let 20. století, tedy od doby, kdy vzniklo ESUO, nicméně podnět k integraci Evropy svými konkrétními myšlenkami dali už filozofové ve 13. století. Vliv Francie na utváření Evropy je patrný už od tohoto období, neboť právě francouzští myslitelé a později i francouzští státníci si už od počátku dokázali vybudovat silné postavení založené na promyšlených vizích budoucnosti Evropy. Evropská integrace je dlouhodobým procesem, který je stále aktuální a který ovlivňuje mezinárodní dění. I přes dnes konečnou formu spočívající ve vytvoření politického a ekonomického celku EU se totiž jednak stále připojují nové státy, a jednak vlivem jednání členských států její jednotlivé oblasti prochází kontinuálně větší či menší změnou.

Francie jako jeden z předních představitelů EU se značně podílí na směru, kterým se EU a její pilířové oblasti vydávají, a to nejen z historického hlediska. Její role je nejmarkantnější právě v oblasti Společné zemědělské politiky, na které bude v této bakalářské práci jako příklad rovněž demonstrována role Francie. SZP je politikou, jež představuje největší část výdajů EU, není proto divu, že snaha Francie prosazovat své zemědělské zájmy je ze všech oblastí působení EU jednou z největších.

Cílem mé bakalářské práce je objasnit, jakou roli hrála a hraje Francie v integraci Evropy a v její vybrané oblasti. Dále se práce zaměřuje na zjišťování důvodů a motivů, které vedou Francii učinit daná rozhodnutí.

Svou bakalářskou práci na téma Role Francie ve vývoji evropské integrace jsem si vybrala především z důvodu pochopení vlivu velkých členských států EU na její fungování, potažmo jejich vlivu v mezinárodním hledisku. Právě státy jako Francie či Německo a Velká Británie jsou velkými hráči na politickém poli, kteří dokáží samozřejmě přenést svůj vliv i do ekonomické oblasti. Spojení politiky a ekonomiky s Francií, tedy disciplín, kterým se dnes věnuji, bylo hlavním motivem ke zpracování této práce.

Při pohledu do historie evropské integrace je patrné, že Francie si své postavení buduje dlouhodobě, čímž dává najevo svou sílu založenou na jednotě státu. Práce tedy vychází z faktu, že francouzský stát je společně s Německem jedním z leaderů Evropské unie, který si stojí na svých stanoviscích a tvrdě prosazuje své zájmy.

Literatura věnující se Evropské unii je dostupná v mnoha verzích. Tak např. *Evropská unie* od P. Fialy a M. Pitrové tvoří kostru této práce. Rovněž *Dějiny sjednocené Evropy* od V. Vebera je pěkně zpracovanou publikací. Naopak literatura pojednávající o samotné Francii v EU není tak četná, dostupná je však v cizím jazyce, kde se většinou jedná o celou historii Francie. Obecně se společnou zemědělskou politikou se zabývá např. *Ekonomie evropské integrace*, detailnější zpracování s ohledem na Francii v dané oblasti je však nutné dohledat v odborných člancích či časopisech.

Přístup k bakalářské práci je založen na analyticko-syntetickém postupu, který je vzhledem k povaze práce nejvhodněji aplikovatelný. Práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole je pojednáváno o motivech, proč vůbec bylo řešeno sjednocování Evropy, dále o prvotních myšlenkách, které daly základ k řešení evropské integrace, a poslední částí jsou už samotné počátky integrace tak, jak je datujeme dnes, tedy od Jeana Monneta a Schumanova plánu. Druhá kapitola analyzuje postavení Francie v Evropském společenství, které je výsledkem předchozích dlouhých jednání. Především Evropské společenství pro jadernou energii je projekt vycházející z Monnetovy iniciativy. Kapitola se rovněž věnuje období krize společenství, na které se velkou měrou podílel bývalý francouzský prezident Charles de Gaulle. Třetí kapitola navazuje na předchozí evropskou integraci, nicméně už v rámci Evropské unie. Je zde řešena jedna z dalších velkých osobností Francie, tedy Jacques Delors, který se zároveň stal jedním z největších bojovníků za Evropskou unii z celé historie integrace vůbec. Kapitola rovněž řeší přístup francouzského lidu k tomuto novému uspořádání Evropy. Formou rešerší je řešena především poslední kapitola zabývající se společnou zemědělskou politikou. Pro úvod do tématu je zde pojednáváno o charakteristice francouzského zemědělství, obchodní bilance Francie popisující vztahy se státy EU i mimo EU a její role v reformách SZP. Zajímavou podkapitolou je část věnující se zemědělské lobby a jejímu obrovskému vlivu na francouzskou vládu. Nakonec je v kapitole dán prostor pro výhled do budoucnosti v rámci SZP.

1 Vliv Francie na počáteční vývoj evropské integrace

1.1 Motivy evropské integrace

Ačkoli je pojem evropská integrace přisuzován především období od druhé poloviny 20. století, úvahy o sjednocení Evropy se tu objevují už od dob antického Řecka. Nejednalo se o žádné konkrétní návrhy spojené Evropy, jako spíše o snahy o dosažení většího území a s tím spojené větší uplatnění moci.

V průběhu století znamenala myšlenka evropského sjednocení pro vládnoucí panovníky rovněž ochranu proti válečným konfliktům. Už zde tedy můžeme pozorovat úsilí o zajištění společné bezpečnosti evropských národů.

Po 2. světové válce nabývala myšlenka integrace Evropy na aktuálnosti. Důsledky světových válek byly pro Evropu devastující (miliony mrtvých, materiální ztráty). Nacházela se tak v roztržitém stavu a rovněž její postavení ve světě bylo prudce oslabeno. Na druhé straně totiž stály dvě velké mocnosti: Spojené státy americké a Sovětský svaz. Největším motivem ke sjednocení se tak stalo zabezpečení míru a bezpečnosti na kontinentu.

Dalším důležitým motivem ke spolupráci evropských národů byla obrana proti nacionalismu. Příčinou vzniku obou světových válek byly, mimo jiné, vlastní zájmy národů (především Německa), proto bylo nutné, aby jednotlivé státy začaly budovat společnou Evropu.

Jak už bylo zmíněno, jednou z mocností, které ovlivňovaly dění ve světě, byl Sovětský svaz. Jeho význam po 2. světové válce ještě více stoupl, což také dokazuje rozsah moci, který si vybudovali komunisté. Jejich vliv sahal nejen do střední a východní Evropy, ale i do západní části, kde si na svou stranu získali nezanedbatelnou část voličů (např. ve Francii obdrželi komunisté 25% volebních hlasů). Obrana proti rozpínavosti Sovětského svazu se tedy stala neméně důležitým faktorem při sjednocování Evropy.

Po 1. světové válce bylo Německo nuceno platit vysoké válečné reparace, které

v něm spolu s tvrdými podmínkami Versailleské smlouvy vyvolalo velký pocit nespravedlnosti. Vítězné státy z 2. světové války se tak poučily z historického vývoje a snažily se zabránit dalšímu válečnému konfliktu způsobem, který zajišťoval postupné začlenění Německa do nově vznikajících evropských struktur.

Stejně tak bylo motivující budování evropské soudržnosti z důvodu vyrovnání se vlivu Spojených států amerických, které byly po válce politicky, ekonomicky i vojensky nejsilnější zemí světa. Tento pocit ještě umocnil Marshallův plán, který nabízel materiální a finanční pomoc. Snahy o evropskou integraci byly tedy také chápány jako způsob zesílení vlivu Evropy ve světě¹.

Uvedené motivy jsou těmi hlavními, které donutily jednotlivé státy se zamyslet nad myšlenkou společného budování evropského centra.

1.2 Myšlenka spojené Evropy

Už od počátku 13. století francouzští myslitelé ovlivňovaly svými vizemi uspořádání evropského kontinentu. Prvním významným představitelem byl francouzský právník a diplomat Pierre Dubois. Jeho představa spočívala ve vytvoření shromáždění šlechticů, jejichž úkolem by byla snaha o nastolení míru v Evropě. Asistoval by jim soudní dvůr o devíti členech, doplněný o papeže, který by plnil roli poslední instance. Motivem k vytvoření takového uspořádání byly pro Duboise především nájezdy Turků².

Rovněž návrh Maximiliena de Béthune, vévody ze Sully, nezůstal bez povšimnutí. Podstatou bylo zabezpečení Evropy prostřednictvím šedesátišestičlenného „Evropského senátu“, kde by se projednávaly konflikty jednotlivých států. Tento projekt nazývaný „Grand Design“ měl také znamenat administrativní změnu hranic, která by umožnila lepší uspořádání sil na kontinentu³.

Podobně smýšlel také francouzský diplomat abbé de Saint-Pierre, který navrhl model „Konfederace evropských panovníků“ zajišťující řešení sporů mírovou cestou.

¹ LACINA, L. OSTRÍŽEK, J. A KOL. *Učebnice evropské integrace*, Brno : Barrister & Principal, 2011 . s. 15-25. ISBN 978-80-87474-31-0

² FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*, Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s. 34. ISBN 80-7325-015-2

³ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*, Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s. 34. ISBN 80-7325-015-2

Projekt dále řešil společnou obranu a volný obchod⁴.

Henri de Saint-Simon, francouzský utopistický socialista, zase navrhl „Spojené státy evropské“ s dvoukomorovým parlamentem. Tento návrh měl však být uskutečněn jen pod podmínkou, že všechny státy Evropy budou fungovat na základě parlamentní demokracie⁵.

Myšlenku spojené Evropy položili i myslitelé nefrancouzského původu. Tak například český král Jiří z Poděbrad nabízel model zajišťující bezpečnost Evropy prostřednictvím „Unie evropských států“ která je spravována výborem stálých zástupců a soudním dvorem. Záměr Angličana Williama Penna zase spočíval v utvoření evropského parlamentu, kde by byly hlasy rozděleny podle ekonomické síly jednotlivých států. Německý filozof Immanuel Kant viděl budoucnost Evropy také ve vytvoření federace, jejímž základem by byla evropská ústava a unifikovaný právní systém.

Významně se do historie evropské integrace zapsal také hrabě Richard Coudenhove-Kalergi. Autor díla „Panevropa“, vydaného v roce 1923, popisuje Evropu jako rozdrobené území, které je třeba politicky sjednotit. Evropa se měla stát federací, která měla zajistit mír na kontinentu a být schopná konkurovat velmocem jako je USA, Rusko, Commonwealth a Čína. Jako jádro konfliktů Evropy označil vztahy Německa a Francie, které by se díky utvoření evropské federace a budování společné spolupráce zharmonizovaly. Z tohoto modelu vzniklo také hnutí Panevropská unie⁶.

⁴ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*, Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s. 35. ISBN 80-7325-015-2

⁵ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*, Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s. 35. ISBN 80-7325-015-2

⁶ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*, Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s. 36. ISBN 80-7325-015-2

1.3 Počátky evropské integrace

2. světová válka za sebou nechala 32 – 50 milionů mrtvých, v samotné Francii si válka vyžádala 562 000 obětí⁷. Supervelmocemi se staly USA a Sovětský svaz. Obrovský vzestup zaznamenali komunisté, ve Francii byl tento posun nejmarkantnější: ve volbách získali až 26⁸ procent volebních hlasů. Podobně na tom byla třeba i Itálie, komunisté tak nabývali vlivu v celé Evropě. Tomu chtěl zabránit francouzský politik Léon Blum, který prosazoval demokratickou cestu rozvoje založenou na spojení s Británií jako jádro evropské „třetí síly“. Tento demokratický záměr se ujal i v ostatních evropských zemích, především v Německu, Itálii, Rakousku či Nizozemí.

Myšlenka evropského spolkového státu dostávala přesnější obrysy zakládáním různých mezinárodních organizací. První z nich byla Unie evropských federalistů založená v roce 1946, následovaná Hnutím za sjednocenou Evropu vzniklé o rok později.

V roce 1947 byl na Harvardské univerzitě prezentován Marshallův plán, který spočíval v poskytnutí finanční a materiální pomoci USA Evropě. Tato pomoc byla realizována od roku 1948-1952. Z celkových 12,5 mld. dolarů obdržela Francie 5,5 mld.⁹

17. dubna 1948 byla založena v Paříži Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC, Organisation for European Economic Cooperation), jejímž posláním bylo spravedlivé přerozdělování finančních prostředků z USA a práce na projektu hospodářské a měnové spolupráce.

7.-10. května 1948 se konal Haagský kongres, který byl iniciován spoluprací britského Hnutí za sjednocenou Evropu a Francouzské rady za sjednocenou Evropu. Kongres dal vzniknout dokumentům, které se později staly odrazovým můstkem pro založení Rady Evropy. Jedním z nich byla Charta lidských práv a svobod. Shromáždění také položilo otázku, zda integrace Evropy bude mít mezivládní či nadnárodní přístup¹⁰.

⁷ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 179. ISBN 978-80-7422-183-5

⁸ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 180. ISBN 978-80-7422-183-5

⁹ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 185. ISBN 978-80-7422-183-5

¹⁰ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 202. ISBN 978-80-7422-183-5

Výsledkem byl kompromis těchto dvou stanovisek. Rada Evropy vznikla 5. května 1949 v Londýně, k čemuž dopomohli velkou měrou francouzští političtí představitelé, jejichž úmyslem bylo integrovat i západní Německo do evropského rozvoje.

Nadále byla však Francie v otázce začleňování Německa do evropského dění opatrná. V roce 1948 byla uzavřena Bruselská smlouva, která dala vznik Západní unii, jejíž podstatou byla obrana proti dalšímu potencionálnímu nebezpečí ze strany Německa. Francie se snažila mít Německo „pod kontrolou“, proto si chtěla v hospodářském a vojenském odvětví zajistit určitá opatření, která by kontrolovala ekonomický růst Německa. Výsledným aktem bylo založení Rúrského úřadu, který měl pod dozorem německý vývoz a stanovoval kvóty doporučené spotřeby uhlí a oceli.

Rozvíjející vztah Evropy a USA byl stvrzen založením Severoatlantické smlouvy (NATO, North Atlantic Treaty Organisation) 4. dubna 1949, otázku bezpečnosti uvnitř Evropy však neřešil.

1.3.1 Jean Monnet, Schumanův plán, ESUO

Založením mezinárodní organizace Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO) v roce 1950 datujeme první opravdové počátky evropské integrace. Úkol vytvoření evropského projektu byl zadán francouzské vládě americkými představiteli, kteří viděli při sjednocování hlavní problém v postavení Německa.

Německo táhl v otázce evropské budoucí spolupráce Konrad Adenauer, který byl zvolen německým kancléřem v roce 1949. Na druhé straně Francii zastupovaly dvě velké osobnosti: Jean Monnet a Robert Schuman. Otázka uhlí a oceli byla více než aktuální, protože jejich produkce se stala klíčovou pro materiální výrobu, zvláště pak výrobu zbraní a spolupráce právě těchto dvou zemí měla velký význam při nastolování míru mezi nimi.

Robert Schuman byl zvolen francouzským ministrem zahraničí v roce 1948, kdy také začal prosazovat návrh Monneta na vytvoření Montánní unie. Jean Monnet se po 2. světové válce vrátil zpět do Francie, kde zastával úřednickou funkci. Podléhal francouzskému ministerskému předsedovi Georgesovi Bidaultovi, odkud také přišel úkol navrhnout stanovisko Francie v německé otázce. Při řešení této otázky začal úzce

spolupracovat se Schumanem, především z důvodu jejich totožného názoru na věc.

Návrh byl hotový v roce 1950 a následně získal také souhlas francouzské vlády. Následovala korespondence s Adenauerem, který vyjádřil kladné stanovisko k projektu a označil jej za „svůj nejdůležitější úkol“¹¹. V květnu 1950 Schuman deklaroval svůj návrh veřejnosti, v němž stálo, že „se připravuje sloučení německé a francouzské produkce uhlí a oceli v jedinou organizaci, řízenou společným mezinárodním orgánem“¹².

Schuman měl podporu i Itálie, resp. italského premiéra de Gasperiho, a tak se od června 1950 konaly v Paříži mezivládní konference vedené zvláštní komisí, které předsedal Monnet. I přes protichůdná stanoviska některých zájmových skupin (např. italscí producenti oceli) byla 18. dubna 1951 podepsána Smlouva o Evropském společenství uhlí a oceli. Zakládajícími zeměmi se staly Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemí a Lucembursko. Podpisu smlouvy se nezúčastnila Velká Británie, ve které se proti návrhu stavěla především labouristická vláda, jež nebyla ochotna odevzdat svou národní suverenitu.

23. června 1952 vstoupila smlouva v platnost a její působení bylo stanoveno na 50 let (dodnes je to jediná smlouva v EU, která byla časově omezena). Cílem projektu byla úzká spolupráce zemí, aby se podpořila integrace a nastolený mír. Dále se mělo zabránit válečným konfliktům, Západní Německo mělo být považováno za rovnocenný stát, podpořit hospodářský růst a zakázat různé druhy diskriminace (př. diskriminace cla). Řídícím orgánem se stal Vysoký úřad, jemuž předsedal Jean Monnet. Vedle něj působila Rada ministrů, kterou Monnet kritizoval z důvodu omezování jeho vlastní činnosti, dále vzniklo Společné shromáždění a nakonec Soudní dvůr¹³.

V Evropě tak vznikl široký jednotný trh, díky němuž byla Francie schopna téměř konkurovat americké výrobě a v hutní oblasti se stala jedním z největších průmyslových center světa. Francouzská výroba oceli rostla a řadila se co do množství hned za Německo.

V roce 1959 francouzský ministr průmyslu navrhl Montánní unii rozšířit o

¹¹ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy.*, Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 221. ISBN 978-80-7422-183-5

¹² VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy.*, Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 221. ISBN 978-80-7422-183-5

¹³ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy.*, Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 224-225. ISBN 978-80-7422-183-5

oblasti nafty a zemního plynu. Tento záměr řízený generálem de Gaullem měl však spíše v úmyslu omezit nadnárodní pravomoc Vysokého úřadu.

1.3.2 Plevenův plán, EOS

V roce 1950 se také událo několik událostí na světovém poli: válečný konflikt mezi Severní a Jižní Koreou, berlínská blokáda, nebo povstání v Československu. Na řadu tedy přišla otázka obnovení vojenských struktur Západního Německa. Sami Francouzi byli znepokojeni vývojem především v Korei, a tak francouzští federalisté přišli s návrhem, aby se Německo stalo také součástí budoucí evropské armády. Spojené státy v této myšlence viděly jediný způsob, jak se ubránit hrozbě komunismu.

Tento návrh byl prezentován francouzským premiérem René Plevenem ve francouzském Národním shromáždění v Paříži 24. října 1950. Podstatou bylo vytvoření evropské armády v čele s Vysokým úřadem. Pleven také navrhoval vytvoření evropského ministra obrany spolupracujícího s Radou ministrů. Veřejnosti byl návrh podán jako snaha o vytvoření evropské armády, která má za úkol hájit především evropský mír. Pro takto velký projekt bylo ovšem potřeba i bližší politické spolupráce.

V roce 1952 Monnet přišel s nápadem, že by Shromáždění Montánní unie mohlo přenést svou funkci i do Evropského obranného společenství. Utvořilo se tak „ad hoc shromáždění“, jež mělo za úkol připravit smlouvu o politickém společenství. Tato smlouva stavěla Evropské politické společenství vedle hospodářské a vojenské integrace a mělo připravit užší hospodářskou integraci. Montánní unie a evropské obranné společenství se mělo postupně stát jedním celkem a splynout s politickým společenstvím.

Smlouva o Evropském obranném společenství byla podepsána 25. května 1952, nicméně její ratifikace nesla s sebou značné potíže. Po ratifikaci v Německu, Belgii, Nizozemsku a Lucembursku se Itálie vyjádřila, že s přijetím smlouvy vyčká, až bude smlouva ratifikována i v Paříži¹⁴. Velkou váhu měl i fakt, že se v období ratifikace ve francouzské vládě střídalo mnoho premiérů během krátké doby, především to ale byly tlaky komunistů, kteří dokázali změnit původně kladné stanovisko francouzských

¹⁴ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 234-235. ISBN 978-80-7422-183-5

občanů. Jejich hlavním argumentem bylo trvalé nebezpečí ze strany Německa, který byl podpořen velkou kampaní působící nejen na veřejnost, ale i na některé politiky. Generál Charles de Gaulle se stavěl taktéž proti ratifikaci, jeho argumentem byla obava o francouzskou suverenitu.

18. června 1954 nastoupil na post francouzského premiéra Pierre Mendés-France, jež ve funkci vydržel nejdéle (sedm měsíců). Aby bylo možné smlouvu ve Francii ratifikovat, požadoval pozměnit smlouvu, která by vyžadovala novou ratifikaci ve všech státech (například právo každého členského státu se kdykoliv stáhnout z vojenské akce). Do Bruselu byla proto v srpnu svolána schůze, která však nic nevyřešila. Koncem srpna se ve francouzském Národním shromáždění konalo hlasování o přijetí smlouvy o Evropském obranném společenství, nicméně výsledek byl jasný: 319 hlasů bylo proti, 264 pro a 43 se jich zdrželo. Ratifikace smlouvy se tak nekonala a celý projekt byl tak pozdržen¹⁵.

Jako mezikrok ke vzniku Evropských společenství bylo vytvoření Západoevropské unie, podepsané v roce 1954. Jejím prvořadým cílem byla vzájemná pomoc jednotlivých států v případě ohrožení Evropy vojenským zásahem a budování míru a bezpečnosti na kontinentu. Francie pojala tento projekt jako způsob k využití Británie v boji proti rostoucímu vlivu Německa.

¹⁵ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 236. ISBN 978-80-7422-183-5

2 Postavení Francie v Evropském společenství

2.1 Evropská společenství

Po neúspěšném tažení v boji o evropskou integraci se Monnet rozhodl rezignovat na post předsedy Vysokého úřadu Montánní unie. Stalo se tak v únoru roku 1955, kdy mu vypršel mandát. *Jeho cílem, říkal, jsou Spojené státy evropské, nejlepší prostředek k vyššímu životnímu niveau Evropanů i k míru*¹⁶.

Následně utvořil Akční výbor Spojených států evropských, jehož smyslem bylo vytvořit velké projekty evropského sjednocování. Výbor byl aktivní od roku 1955 do roku 1975. Monnetovým nejbližším spolupracovníkem se stal Paul-Henri Spaak, který se stal jedním z hlavních iniciátorů evropské integrace. Zatímco Jean Monnet předložil projekt společenství jaderné energie, Spaak navrhoval hospodářské společenství, které by zahrnovalo nejen oblast uhlí a ocele, ale i trh veškerého zboží. Tento trh měl být také osvobozen od všech celních hranic a od kvantitativního omezení.

Projekt byl potvrzen schůzí v Messině v červnu 1955. Zástupci Francie měli výhrady proti návrhu, resp. báli se o francouzský průmysl, který by v důsledku vstupu na volný trh mohl být vážně ohrožen, ba i zničen, nicméně ty byly brzy rozptýleny a mohlo se tak pokračovat v budování společné Evropy.

Monnet mezitím intenzivně pracoval na projektu společenství atomové energie, jež považoval za zdroj budoucnosti. Vybudování vlastních atomových zdrojů mělo snížit míru závislosti Evropy na USA při výrobě atomových bomb a spolupráce na této výrobě měla sloužit ke kontrole případného zájmu Německa v této oblasti.

2.1.1 EHS

Jednání v Messině přinesla vytvoření stálého výboru expertů z jednotlivých členských zemí, jehož posláním bylo vytvořit návrh smlouvy o dvou společenstvích, tedy hospodářského a společenství atomu. Předsedou tohoto výboru se stal Paul-Henri

¹⁶ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 239. ISBN 978-80-7422-183-5

Spaak, který dovedl zmíněné smlouvy do konečné fáze a 25. března 1957 byly podepsány v Římě, proto také označení Římské smlouvy. Podpisu smluv se zúčastnilo šest členských zemí: Německo, Lucembursko, Belgie, Itálie, Francie a Nizozemí.

Hlavními cíli bylo dosažení vyrovnaného rozvoje hospodářské činnosti, nepřetržitého hospodářského růstu, větší stability cen a míry inflace a zvyšování životní úrovně. Tyto cíle měly být naplněny odstraněním cel a dalších překážek ve vzájemném obchodě, zavedením prostoru pro volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu a dát tak vzniknout společnému trhu. Dalším krokem bylo spuštění společné politiky i pro dopravu a zemědělství¹⁷.

Co se týče institucí řídící společenství EHS, Monnet prosazoval jejich nezávislost a možnost mít co nejvíce pravomocí. Řídícím orgánem byla Rada ministrů, výkonným orgánem Komise EHS (prvním předsedou se stal Walter Hallstein v letech 1958-1967), dále Shromáždění a Soudní dvůr (poslední dva jmenované byli společně i pro Euratom). Sídlem institucí se stal Brusel.

Projekt Evropského hospodářského společenství zaznamenal velký úspěch. Vznikl trh s přibližně 170 miliony obyvatel, import dosahoval asi 40% veškerého světového dovozu, export kolem 38%, hrubý domácí produkt ve všech členských zemích stoupl asi o 21% a průmyslová produkce vzrostla asi o 37%¹⁸. Takto vzniklý hospodářský celek se stal jedním z největších obchodních konkurentů světa.

2.1.2 EURATOM

Asi v polovině padesátých let francouzský premiér Guy Mollet inicioval tajná jednání, kde spolu se zástupci Německa a Itálie řešili otázku mírového využití atomu. Motivem byl především fakt, že zatímco ostatní světové velmoci jsou plně vyzbrojené co se atomových zbraní týče, Evropa není v tomto směru dostatečně zajištěná. Mollet měl na mysli především ochranu Francie, nicméně k vzhledem horší hospodářské situaci potřeboval spojence, aby si atomové zbraně mohla dovolit. Plán se nakonec neuskutečnil kvůli situaci v Alžírsku úzce spojenou se francouzskou politikou.

¹⁷ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 246. ISBN 978-80-7422-183-5

¹⁸ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 250. ISBN 978-80-7422-183-5

Aktuálním se tedy stal Monnetův návrh o vzniku organizace s nadnárodním charakterem zabývající se výzkumem a využitím atomové energie. Cílem byl boj proti nedostatku energie a hledání způsobu, jak dosáhnout energetické nezávislosti.

Jak už jsem zmínila, společnými institucemi bylo Shromáždění a Soudní dvůr. Zvláště fungovaly Komise Euratomu jako výkonný orgán s omezenými pravomocemi a Rada jako řídicí orgán. Vedle nich působily ještě poradní orgány.

Obě smlouvy vstoupili v platnost 1.1. 1958, jejich ratifikace proběhla bez větších obtíží.

V roce 1959 vzniklo Evropské sdružení volného obchodu (EFTA) jako protiváha k EHS. Podnět k vytvoření dala Velká Británie, která se kvůli vztahům ke Commonwealthu nechtěla připojit k evropským společenstvím. Reakcí bylo tedy vytvoření sdružení EFTA snažící se o hospodářský růst západoevropských zemí (smlouvu dále podepsalo Dánsko, Norsko, Portugalsko, Rakousko, Švédsko a Švýcarsko).

2.2 Období krize společenství

2.2.1 Fouchetův plán

V průběhu šedesátých let se členské státy všech tří společenství snažily budovat společný trh a vůbec prosazovat užší politickou spolupráci. Byl to právě francouzský prezident Charles de Gaulle, který usiloval o častější setkávání ministrů zahraničí zúčastněných zemí. Jeho návrh řešící otázku transformace evropských společenství, která směřovala k vytvoření politické unie, byl projednáván na summitech zástupců členských zemí.

Vypracováním návrhu transformace existujících společenství byl pověřen francouzský velvyslanec v Dánsku Christian Fouchet. Tzv. Fouchetův plán – Návrh smlouvy o Evropské politické unii – byl představen 29. listopadu 1961¹⁹. Plán měl vést k vytvoření „unii států“, fungující na základě mezivládní konference.

¹⁹ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 78. ISBN 80-7325-015-2

Do návrhu vstoupil také Charles de Gaulle. I když jeho vize spočívala ve vytvoření „Evropy vlastí“, kde si každá členská země udrží maximum ze své suverenity, ve skutečnosti zamýšlel oslabit vliv nadnárodních institucí. Jelikož ostatním členským státům se nelíbil příliš velký vliv Francie prosazující mezinárodní princip řízení, Fouchetův plán musel být přepracován. Nicméně ani tzv. Druhý Fouchetův plán nebyl úspěšný. Ostatní země totiž stále viděly hrozbu v postavení Francie, jež by mohla vytvořením unie posílit v ekonomické i politické rovině. Vazby uvnitř NATO byly rovněž v ohrožení, stejně jako možný negativní vliv přílišné francouzské dominance na setrvání amerických vojenských sil v Evropě. Jednání o transformaci evropských společenství byla tedy v roce 1962 přerušena.

V roce 1965 se země však dokázaly dohodnout alespoň na zjednodušení struktury Společenství. Dosud fungovaly samostatně tři společenství: ESUO, EHS a EURATOM. Ta byla sloučena do jednoho útvaru nazvaného Evropské společenství (ES, European Communities), které bylo potvrzeno tzv. Slučovací smlouvou 8. dubna 1965 v Bruselu. Evropské společenství bylo řízeno jednou Komisí a jednou Radou. Cílem bylo především efektivnější fungování ES.

2.2.2 Charles de Gaulle

Charles de Gaulle byl pro Francii výjimečnou osobností, nicméně co se týče budování nové Evropy, jeho názory se s ostatními představiteli států neshodovaly. Po roce 1962, i když to tak na první pohled nevypadalo, se jeho protievropské nálady stupňovaly.

De Gaulle měl velkou zásluhu na usmíření s Německem, resp. s Adenauerem, které vyvrcholilo uzavřením smlouvy o francouzsko-německé spolupráci v roce 1963. Naopak se mu nepodařilo získat na svou stranu britského premiéra Harolda Macmillana, který se rozhodl podpořit Kennedyho plán (partnerství USA a budoucích Spojených států evropských včetně Británie). De Gaulle tak vetoval vstup Británie do EHS a odůvodňoval jej tím, že Británie ještě nesplňuje podmínky členství v Evropském

společenství, a že je třeba hájit francouzskou suverenitu²⁰. Bohužel tento počín měl i negativní důsledky pro samotné EHS: tři členské země EFTA chtěly vstoupit společně s Velkou Británií do Evropského hospodářského společenství, avšak po vetu prezidenta de Gaulla své přihlášky stáhly. V roce 1967 Británie svůj pokus o vstup do EHS opakovala, nicméně de Gaulle zůstával i nadále neoblomný. Své druhé veto proti členství Británie v EHS odůvodňoval špatnou ekonomickou připraveností této země.

Druhým důležitým bodem bylo projednávání otázky financování zemědělství, resp. zavedení vlastních příjmů Společenství. Tento návrh Komise z roku 1967 ovšem de Gaulle také nengoval, protože zavedení nezávislého financování činností by spadalo pod nadnárodní orgány (proti čemuž už od počátku bojoval de Gaulle prosazující spolupráci na mezinárodní bázi). I když Komise samostatné financování chtěla vyrovnat stanovením vysokých zemědělských cen, které by Francii přinesly profit, de Gaulle tento návrh neakceptoval (Komise by tím také posílila).

Ve Společenství se v tu dobu řešilo více otázek současně, proto se předseda Komise Hallstein rozhodl sloučit řešené problémy do tzv. balíku, jehož smyslem bylo vyrovnání nevýhod vzešlé z jednoho sektoru výhodami v jiné oblasti plynoucí pro jednotlivé státy. Francie v čele s de Gaullem požadovala oddělení těchto otázek v balíku, ale protože ostatní členské státy s tímto návrhem nesouhlasily, de Gaulle se rozhodl nadále nepokračovat v projednávání otázky zemědělské politiky a od 6. července roku 1965 nechal stáhnout ministra zahraničí ze zasedání Rady ministrů a odvolal francouzské reprezentanty z vedení všech důležitých výborů²¹. Tento postoj trval sedm měsíců a z historického hlediska je nazýván jako „politika prázdných křesel“. De Gaulle požadoval, aby se dosavadní hlasování v Radě kvalifikovanou většinou změnilo na jednomyslné hlasování, což by díky právu veta podstatně znesnadňovalo následný vývoj ve Společenství.

Situace se vyřešila tzv. Lucemburským kompromisem. Protože zástupci ostatních členských zemí trvali na Smlouvě, která určovala hlasování v Radě kvalifikovanou většinou, byla otázka hlasování řešena kompromisem stanoveným na zasedání v Lucemburku v lednu 1966: v závažných otázkách se hlasovalo jednomyslně,

²⁰ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 264. ISBN 978-80-7422-183-5

²¹ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*, Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 91. ISBN 80-7325-015-2

což umožňovalo uplatnit právo veta.

Éra Charles de Gaulla skončila v dubnu roku 1969, kdy odstoupil z postu prezidenta Francie. Jeho působení v Evropském Společenství pozastavilo samotný vývoj sjednocování, nicméně po hospodářské stránce společného trhu se Společenství velmi dařilo.

2.2.3 Haagský summit, nové cíle ES

Zvolení Georgese Pompidoua do funkce prezidenta Francie v roce 1969 prakticky znamenal návrat k další integraci. Poté, co byl realizován první cíl, tedy vytvoření celní unie, se členské státy upínaly k realizaci měnové unie a zahraničně-politické spolupráce. Tyto cíle však musely být vyváženy rozřešením otázky vlastních příjmů Komise a rozpočtových pravomocí Evropského parlamentu.²² Zmíněné úkoly stanovil summit v Haagu konaný od 1.-2. prosince roku 1969, který kromě dokončení stanovených cílů také nasměroval Společenství k prohloubení aktivit a rozšíření o nové členské státy.

Na základě vypracované Lucemburské a Bruselské rozpočtové smlouvy vstoupila v roce 1971 v platnost nová finanční ústava projednávající především vlastní příjmy institucí Společenství.

Základ k vytvoření Hospodářské a měnové unii položil Wernerův plán, který se snažil zharmonizovat monetaristický (podporovaný Francií) a ekonomický přístup ke koordinaci hospodářské a měnové politiky (snaha řešit nedostatky pilířů měnového systému, jež byly ovlivňovány postavením dolaru a zemědělskou politikou, jejíž ceny zemědělských produktů byly citlivé na každý pohyb kurzu)²³. Plán vešel v platnost od 1.1.1973 a měl být realizován ve třech stádiích. Protože nebyl však příliš úspěšný, iniciativu převzal předseda Komise Roy Jenkins podporovaný silnou dvojicí Schmidt – Giscard d'Estaing. Nabádali především k většímu zapojení jednotlivých států, které sledovaly spíše vlastní cíle. Díky „Jenkinsova plánu“ bylo přijato ECU (European Currency Unit) spočívající ve vytvoření společného měnového koše ve smyslu tzv.

²² FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*, Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 94. ISBN 80-7325-015-2

²³ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 283. ISBN 978-80-7422-183-5

evropského směnného mechanismu²⁴.

Prvnímu rozšíření ES (Severní rozšíření) dala zelenou především změna postoje Francie k členství Británie do ES. Myšlenka Francie vedené Pompidouem spočívala ve společné francouzsko-britské kontrole Německa, čímž také započali politiku na východ. Sám Georges Pompidou nechal uspořádat referendum o setrvání Francie v ES a o jejím rozšíření. Hlasování proběhlo v dubnu roku 1972 a i přes pro Francii nízkou volební účast (61%) se 68% voličů vyslovilo kladně k oběma otázkám²⁵. ES bylo tak s platností od 1.1. 1973 rozšířeno o státy Velké Británie, Irsko, Norsko a Dánsko.

Haagský summit také řešil otázku zahraničně-politické spolupráce. V červenci roku 1970 byla přijata Davignonova zpráva, která se stala základem pozdější Evropské politické spolupráce (EPS, European political Co-operation). Obsahem zprávy bylo mimo jiné posílení zahraničního obchodu se třetími zeměmi. Následně vzniklá EPS stavěla na mezinárodních konzultacích ministrů zahraničních členských států, které projednávaly otázky odděleně od dalších institucí Společenství.

²⁴ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 285. ISBN 978-80-7422-183-5

²⁵ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 280. ISBN 978-80-7422-183-5

3 Vznik Evropské unie – Pokračování evropské integrace

V důsledku nových cílů bylo také potřeba udělat změny v institucionální struktuře. V roce 1974 vznikla na summitu v Paříži (známý také jako „picnic summit“²⁶) Evropská rada, o jejíž vytvoření nejvíce usiloval Pompidou. Summit přijal tzv. Pařížskou deklaraci a i přes dlouhé odkládání návrhu se nakonec francouzským představitelům, kteří si založení Evropské rady předsevzali jako základní úkol, podařilo institucionalizovat doposud praktikovaná mezinárodní setkání na nejvyšší úrovni. Byl to právě nový francouzský prezident Giscard d'Estaing, který měl největší zásluhu na dovedení projektu do zdárného konce, stejně jako Monnet, pro kterého byl posledním v evropské politice. O formu vnitřní struktury a princip fungování se rovněž zasadil Giscard d'Estaing. Setkání se měla konat minimálně třikrát do roka a projednávání otázek bylo rozděleno do dvou částí: první měla formu spíše neformálních jednání, která měla zajistit otevřenost diskusí, a ve druhé se řešily otázky s předem připravenými materiály.

Další změnou institucí bylo nové stanovení, že EPC už nebyla nadále oddělená od ES, ale projednáváné otázky byly odteď řešeny na půdě Rady ministrů.

Změnu ve svém fungování zaznamenal také Evropský parlament v roce 1979, kdy se konaly první přímé volby. Delegáti národních vlád členských států tak byli nahrazeni poslanci zvolenými evropskými voliči. Parlament tímto krokem tak zesílil svůj vliv.

Rozšiřování ES pokračovalo v roce 1981, kdy se ke Společenství připojilo Řecko následované v roce 1986 Španělskem a Portugalskem (známé také jako Jižní rozšíření²⁷).

V sedmdesátých letech už nebyl hlavním tvůrcem sjednocování Evropy Monnet, který kvůli svému pokročilému věku odešel z politiky, díky čemuž se také rozpustil jeho Akční výbor pro Spojené státy evropské, a bylo třeba hledat nové vůdčí osobnosti, které by vzali další vývoj Evropy do vlastních rukou.

Ústředním orgánem Společenství byla nyní Evropská rada, která také na schůzi

²⁶ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*, Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 103-104. ISBN 80-7325-015-2

²⁷ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*, Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 107. ISBN 80-7325-015-2

ve Stuttgartu v roce 1984 přijala Slavnostní prohlášení o Evropské unii. Tento dokument je důležitý především z historického hlediska, protože naznačil nový směr vývoje Společenství a byl také prvním krokem k revizi Římských smluv, která měla zajistit větší jednotu ES.

V roce 1981 se stal čtvrtým francouzským prezidentem François Mitterand. I on měl pozitivní vliv na integrující se Evropu, když v roce 1983 svým souhlasem k ústupu Společenství od negujícího lucemburského kompromisu podporoval přípravu Evropské unie. V roce 1984 se také Mitterand jako předsedající Evropské rady vyslovil pro návrh Evropského parlamentu, resp. Altiera Spinelliho, o vytvoření Evropské unie. Spinelli totiž hledal nějakou silnou osobnost, která by jeho návrh podpořila, a naopak Mitterand s vědomím, že předsednictví Francie se blíží ke konci, potřeboval dosáhnout úspěchu na evropském poli (důvodem byla také ekonomická recese, rychle stoupající nezaměstnanost či neúspěch jeho vlastní strany v evropských volbách). Ačkoliv se Mitterand vyslovil, že evropská iniciativa má šanci na úspěch, jeho ekonomičtí poradci mu nabídli dvě možnosti, jak reagovat na Spinelliho návrh. První spočívala v rozložení smlouvy nejdříve na ekonomické otázky a až poté na otázky zabývající se institucionální formou. Druhá varianta navrhovala vlastní řešení Francie. Mitterand nakonec volil obě varianty²⁸.

Spolu s Margaret Thatcherovou a Helmutem Kohlem se Francois Mitterand stal vůdčí osobností následujícího vývoje Evropy. Důležitým byl také summit ve Fontainebleau konaný v červnu 1984, kterému předsedal Mitterand. Řešily se na něm především vysoké příspěvky Velké Británie do společné pokladny, o jejichž navrácení se postarala Margaret Thatcherová. Z podnětu „velmi diskrétních schůzek“, které předchozího dne proběhly mezi Mitterandovými a Kohlovými poradci, zařadil Mitterand nenápadně na program jednání návrh na založení „expertní komise“, která by prostudovala budoucí institucionální reformu Společenství²⁹. Vzniklý výbor dostal jméno Doogeův výbor (bývalý irský ministr zahraničí James Dooge). Mitterand si na činnost Doogeova výboru zajistil rozhodující vliv tím, že do něj jmenoval jako svého zástupce Maurcie Faura, považovaného za přesvědčeného Evropana, který se stal jeho

²⁸ REVUE POLITIKA. *Příběh evropské integrace* [online]. cit. 2005-03-20. Dostupné z: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/569/pribeh-evropske-integrace>

²⁹ REVUE POLITIKA. *Příběh evropské integrace* [online]. cit. 2005-03-20. Dostupné z: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/569/pribeh-evropske-integrace>

zpravodajem a postaral se o organizaci aktivit výboru. Spolu s Francií se tahounem výboru stalo Německo a jejich cílem se stala realizace Evropské unie.

3.1 Jacques Delors

Francouzský ekonom a politik Jacques Delors se stal jednou z nejdůležitějších osob budování Evropy, po Jeanu Monnetovi se nejvíce zasadil o její vývoj dopředu. Postu ministra hospodářství, financí a rozpočtu se Delors ujal v roce 1980 a předsedou Komise se stal v roce 1984. Byl velkým zastáncem federalismu a principu subsidiarity, jeho velkým vzorem byl právě Jean Monnet. Snažil se uplatnit v praxi „evropský model společnosti“, jež měl představovat vyváženost mezi jedincem a společností³⁰.

V čele Komise se stal velice silnou osobností i přes fakt, že Společenství nenabízelo post s vyšší výkonnou mocí. Komisi postavil především na správném fungování vlastního sekretariátu, který vedl Pascal Lamy, Delorsův blízký spolupracovník a kamarád. Jejich spolupráce byla základem úspěchu: Delors tvořil a plodil nové myšlenky, Lamy je filtroval a nabízel mu zpět ty, které považoval za hodny úspěchu. Lamy se mu také staral o administrativu, dbal na dodržování termínů, poskytoval mu informace a byl mu zkrátka k dispozici.

Jacques Delors byl také označován za velmi „užitečnou“ osobu. Díky své pracovitosti a pílí (prostudoval obrovské množství dokumentů, díky čemuž věděl téměř o všem, co se Společenství týká) se stal nenahraditelným při všech jednání, protože dokázal najít finance i tam, kde je nikdo jiný neviděl³¹. Jeho názory a návrhy měly vždy tu správnou myšlenku.

Jeho hlavními body, kterými se chtěl zabývat, byl jednotný trh, revize Římských smluv, „evropský sociální prostor“ a progres měnové unie. Delorsovým záměrem bylo posílení nadnárodního vlivu Společenství za účelem získání finančních prostředků pro nové aktivity a vytvoření určitého zázemí, které by mu poskytovalo prostor pro realizaci jeho projektů. Právě spojení dvojice Kohl – Mitterand považoval za svůj opěrný bod, který v budování Evropy viděl hlubší myšlenku (především co se politické unie týče).

³⁰ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 321. ISBN 978-80-7422-183-5

³¹ VEBER, V., *Dějiny sjednocené Evropy*. , Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 322. ISBN 978-80-7422-183-5

První z těchto návrhů byl přednesen na summitu v červnu roku 1985 v Miláně, jehož značnou část připravili Němci. Požadovali změny ve fungování institucí (př. rozhodování v Radě ministrů většinovým způsobem) a dohody týkající se budoucího vývoje společenství (např. smlouvu o společné zahraniční a bezpečnostní politice vedoucí k politické unii). I když návrh nakonec nebyl schválen (proti byla především Británie), znamenal významný krok dopředu.

Velmi významným dokumentem revidující Římské smlouvy se stal Jednotný evropský akt podepsaný 28. února 1986 v Haagu za účelem dát nový impuls evropské integraci a dokončit realizaci vnitřního trhu. Jednotný evropský akt dokázal svým způsobem nasměřovat Společenství novým směrem. Největším problémem byly finance, které byly ze 67% odváděny do zemědělství³². Proto Komise prezentovala v roce 1987 tzv. Delorsův balík, jež navrhoval navýšení vlastních příjmů Společenství z nových zdrojů a současně snížení nákladů na společnou zemědělskou politiku.

Naopak Cecchiniho zpráva vypracovaná pod vedením Komise se zabývala vnitřním trhem a výhodami, především finančními, které nabízí jeho dokončení.

Dalším krokem Jacquesa Delorse byla sociální charta (Charta základních sociálních práv pracovníků), která měla mimo jiné zjednodušit pohyb pracovních sil na evropském trhu. Státy (vyjma Velké Británie) podepsaly tento dokument v roce 1989.

Delors také inicioval další práci na vytvoření Evropské měnové unie, jež se po stabilizaci měnových kursů zdála být logickým krokem a kterou spojoval i se samotnou politickou unií. Delors považoval tento krok za velmi důležitý, proto nechal vytvořit expertní skupinu, která by se daným problémem zabývala. Měl podporu francouzských finančníků, avšak těm odporovali němečtí specialisté, kteří viděli vytvoření společné měny až na konci celého procesu dokončování vnitřního trhu. Delors se svými ekonomickými specialisty naopak prosazoval opačnou cestu, kde vytvoření společné měny mělo být odrazovým můstkem k dalšímu vývoji celého procesu.

Německá strana proto navrhla vypracovat projekt o vytvoření Evropského měnového prostoru a Evropské centrální banky, který nedostal na starost nikdo jiný než sám Jacques Delors. Nutno podotknout, že tento projekt také znamenal řešení otázky hospodářské a měnové integrace ve vzájemném postupu. Delors tak předložil v dubnu roku 1989 Zprávu o hospodářské a měnové unii v Evropském společenství schválenou

³² FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 124. ISBN 80-7325-015-2

Evropskou radou v červnu téhož roku. Zpráva obsahovala zavedení společné měny ve třech stádiích (příprava společné měny, zúžení flukтуаčního pásma evropských měn a nahrazení národních měn společnou měnou), k jejíž realizaci byla potřeba také koordinace měnové politiky členských států. Protože se v této době blížilo sjednocení Německa, vláda Francie se z obav o jeho opětovné nabytí moci snažila proces měnové integrace uspíšit. Hlavní otázkou byl status evropské centrální banky a její míra nezávislosti schválenou Radou ministrů v roce 1990. Zajišťovat stabilitu měny bylo jejím hlavním cílem.

3.2 Návrhy Smlouvy o Evropské unii

Zajímavou roli hrál v integračním procesu také francouzský prezident François Mitterand. V roce 1990 se znovu sjednotilo Německo, jež se mělo stát jako celek členem Evropského společenství. Největší obavy ze síly Německa měla britská premiérka Margaret Thatcher, která také svým negativním postojem k otázce znovusjednocení Německa ovlivnila i Mitteranda. Francouzský prezident se dlouho nemohl rozhodnout, zda se přikloní k myšlence Thatcherové podporující dva samostatné celky Německa, či zda podpoří myšlenku integrace sjednoceného Německa do ES. Proto se ho také německý kancléř Helmut Kohl snažil dostat na svou stranu, což se mu prakticky povedlo. Ještě větší měrou se o začlenění Německa do ES zasloužil Jacques Delors, který tuto myšlenku podporoval především s vidinou podpory integračního procesu.

Pád komunismu ve východní Evropě značně ovlivnil i vývoj ve Společenství. Z trojice Mitterand-Kohl-Delors se utvořila hnací síla, která udávala nový směr Společenství řešený na mezinárodních konferencích. Hlavními tématy byla otázka hospodářské a měnové unie a otázka politické spolupráce a unie. Francie byla pro hospodářskou a měnovou unii a její představa byla, že Evropa bude fungovat jako jeden celek, který bude vyjadřovat stejnou měnu, zahraniční politiku a obranu, ovšem dvěma opěrnými body celé integrující Evropy měly být státy Francie a Německa. Proti tomuto návrhu s nadnárodním charakterem se však postavila Británie a výsledkem byl tudíž kompromis.

Delors si představoval postupovat po ose společný trh – měnová unie – politická

unie a především projekt politické unie se snažil uspíšit kvůli již zmíněnému blížícímu se sjednocení Německa a rozpadu východního komunistického bloku. Požadoval také výrazné zvýšení pravomocí Komise a celkově reformovat evropské instituce, pochopitelně však ostatní vlády členských států s tímto návrhem nesouhlasily.

V červnu roku 1991 předložilo předsedající Lucembursko na mezivládní konferenci předběžný návrh a později na summitu konečnou verzi tzv. Návrhu Smlouvy o Evropské unii, jež navrhovalo tzv. model chrámu, který spočíval v oddělení otázek zahraničně politické spolupráce, obrany a soudní agendy do druhého a třetího pilíře. Především vlády Francie a Británie byly pro tento návrh, zatímco Komise v čele s Delorsem kritizovala minimální pravomoc institucí Společenství v daných otázkách. Poté patřilo předsednictví Nizozemsku, jehož představitelé naopak navrhli model stromu prosazující Společenství jako jednotný základ, jehož činnosti by byly rozděleny do jednotlivých částí se současným posílením pravomocí jak Komise, tak parlamentu.³³ Francouzští zástupci tento návrh jednoznačně odmítli, stejně jako Británie, nakonec i Německo se vyslovilo proti modelu stromu, a tak se státy vrátily k lucemburskému návrhu.

Na zasedání Evropské rady 9.-10. prosince 1991 v nizozemském Maastrichtu byl jako výsledek mezivládní konference přijat dokument Smlouva o Evropské unii, též také jako Maastrichtská smlouva. Smlouva stanovuje zmíněný lucemburský model tří pilířů a podtrhuje nadnárodní charakter Společenství, na druhou stranu agendám ve druhém a třetím pilíři jsou ponechány mezivládní principy rozhodování. Hlavním úkolem bylo uskutečnění měnové unie na základě Delorsovy zprávy, která navrhuje její budování ve třech stádiích (přípravné období, etapa zřízení institucionální struktury, zavedení společné měny). Novinkou bylo také evropské občanství.

3.3 Francouzské referendum

Záporný výsledek první ratifikace Smlouvy o Evropské unii v Dánsku negativně ovlivnil i další země. Francouzský prezident François Mitterand už předem avizoval, že ačkoliv to ústava Francie nepožaduje, nechá ve své zemi rovněž vyhlásit referendum.

³³ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 130. ISBN 80-7325-015-2

Chtěl tím tak jen stvrdit svou dominanci v evropské integraci a ještě více posílit postavení právě vládnoucí socialistické strany.

Stanovil jej na 20. září 1992 a zúčastnilo se 70% voličů. Původní prognózy, které poukazyvaly na dvoutřetinovou převahu proevropského voličstva, však nakonec tak úplně naplněny nebyly. Pro se vyslovilo 51% voličů³⁴, výsledek byl tedy velmi těsný. Příčin bylo více. Jednak probíhalo referendum v období, kdy evropský měnový systém procházel krizí a v důsledku muselo několik zemí devalvovat své měny a Francouzi se tak začali obávat o stabilitu cen. K tomu se opět přidaly obavy o zachování národní identity a suverenity, stejně jako strach z německé nadvlády jak v ekonomickém směru, tak v zahraničněpolitickém. V neposlední řadě bylo čtyřiceti devíti procentní ne mimo jiné také z důvodu nesouhlasu se socialistickou stranou a prezidentem Mitterandem.

3.4 Následný vývoj EU a Francie

Po úspěšné ratifikaci Smlouvy o EU všech členských zemí se v roce 1995 připojily k EU státy Švédska, Finska a Rakouska a bylo dokončeno tak čtvrté rozšíření (Norsko, které v té době také žádalo o vstup, se kvůli neúspěšnému referendu nepřipojilo).

Na řadu přišla další revize smluv. Jako první byla podepsána Amsterodamská smlouva, která vstoupila v platnost 1. května 1999. Úkolem smlouvy bylo reformovat evropské instituce, avšak protichůdná stanoviska jednotlivých členských zemí jí nedovolila přinést větší změny. Prosadit se podařilo zavedení schvalování předsedy Komise Evropským parlamentem, stanovení maximálního počtu europoslanců na 700 či přesunutí vízové, azylové a přistěhovalecké politiky do I. pilíře³⁵.

Protože Amsterodamská smlouva nerevidovala komplexně institucionální rámec EU, který byl s ohledem na další rozšiřování nezbytný, bylo potřeba připravit novou smlouvu. Ta byla uzavřena na summitu v Nice pod názvem Smlouva z Nice a vstoupila v platnost 1. února 2003 jako poslední smlouva revidující primární právo EU. Hlavní změnou byla změna hlasování v Radě (opět je možné hlasovat kvalifikovanou většinou)

³⁴ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*, Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 139. ISBN 80-7325-015-2

³⁵ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 148-153. ISBN 80-7325-015-2

či stanovení maximálního počtu komisařů na dvacet sedm.

Zatím největší vlna rozšiřování EU proběhla v roce 2004, kdy 1. května přistoupilo celkem deset států a bylo tak dokončeno páté rozšíření.

Během předsednictví Německa v roce 2007 se posunula jednání týkající se nové ústavní smlouvy. Výsledkem mezivládní konference svolané na toto téma byla Lisabonská smlouva, která vstoupila v platnost 1. prosince 2009. Poté, co v referendu v roce 2005 Francouzi 55%³⁶ hlasy zamítli Smlouvu o ústavě pro Evropu a zahradili tak cestu k ratifikaci v dalších členských zemí (negativní postoj mohl ovšem spíše vyjadřovat nesouhlas s politikou prezidenta Jacquesa Chiraca), další referendum se už nekonalo s odůvodněním, že Lisabonská smlouva není evropská ústava. Smlouva byla tedy přijata parlamentním hlasováním, musela být však kvůli tomu pozměněna francouzská ústava.

1.7.-31.12.2008 byla Francie spolu s Českou republikou a Švédskem předsedající zemí Evropské unie. Důležitým bodem byla pro Francii ratifikace Lisabonské smlouvy, o jejíž obavách kvůli předcházející euroústavě už bylo psáno. Francie cílila své předsednictví směrem k evropským občanům a jejich ochraně. Hlavními body byla energie a klima, migrace, bezpečnost a obrana a zemědělství (na základě výsledků „zdravotní kontroly“ Francie začala debatu o zemědělství po roce 2013). V červnu roku 2008 francouzský prezident Nicolas Sarkozy spolu s německou kancléřkou Angelou Merkelovou spustil projekt Unie pro Středomoří, jehož úkolem je navázat bližší kontakty EU se Severní Afrikou a Blízkým Východem³⁷.

Doposud byla role Francie analyzována z pohledu utváření Evropské unie, v následující kapitole bude její vliv a postavení popsán na konkrétní oblasti působení EU. Francie významně zasahuje do více oblastí EU, např. v dopravní politice, ve finanční rovině, nebo ve společné zemědělské politice, kde je její role nezanedbatelná. Jako příklad jsem si vybrala právě Společnou zemědělskou politiku, ve které budu popisovat její působení. SZP je oblastí, kde Francie uplatňuje svou sílu už od jejího založení, a především politikou, která je ve středu zájmu všech členských států, neboť je na ni

³⁶ HOLUBOVÁ, S. *Francie v EU od 80.let* [online]. cit. 2009-11-14. Dostupné z: <http://www.francieinfo.cz/cz/uvod/spolecnost/?action=article&id=238>

³⁷ EUROSKOP. *Francie (1.7. - 31.12.2008)* [online]. cit. 2008-10-02. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8426/sekce/francouzske-predsednictvi-1-7---31-12-2008/>

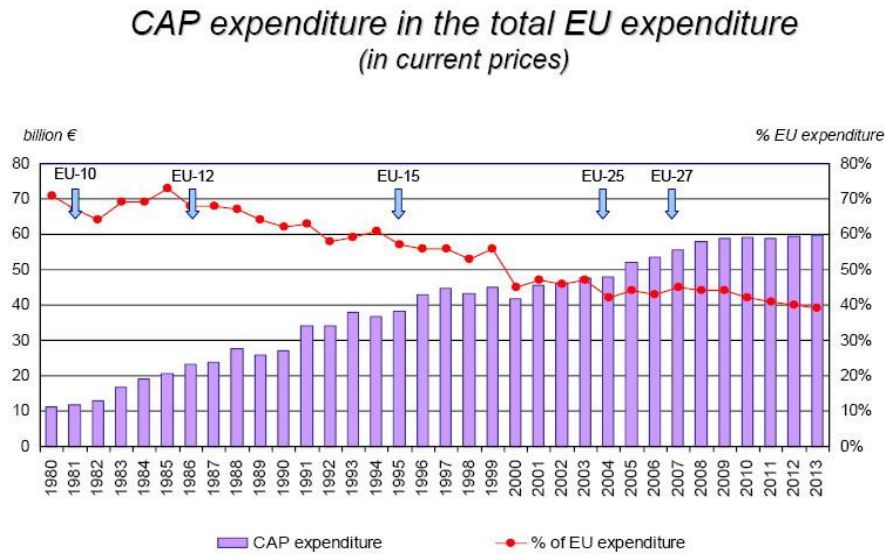
vyčleněno největší procento finančních prostředků z celkových výdajů EU. Právě tyto příspěvky hrají pro Francii jakožto agrárně orientovaný stát významnou roli.

4 Francie ve Společné zemědělské politice

Ačkoliv Společná zemědělská politika jednoznačně pomohla zlepšit situaci v zemědělském sektoru, její počínání mělo i negativní důsledky. Protože si její realizace vyžádala také velké množství dotací, stoupl i její význam na politické scéně. Tento fakt nutně vedl k boji členských zemí o získání co možná největší části financí určených SZP. Společná zemědělská politika byla zakotvena ve Smlouvě o EHS jako součást jednotného trhu, ale o detailním rozpracování mluvit nemůžeme. Smlouva ji definuje jen rámcově a ačkoliv k menším změnám docházelo v průběhu let, k zásadním reformám SZP dochází až od počátku devadesátých let, na které se budu také soustředit. SZP vznikla z francouzské iniciativy a z části ji lze také chápat jako kompenzaci za otevření francouzského průmyslového trhu pro ostatní země Evropského Společenství. Hlavním cílem SZP bylo zvýšení výroby potravin, zajištění potravinové soběstačnosti a také zvýšení životní úrovně zemědělců na venkově prostřednictvím garantovaných cen (čímž se jim také zajistily adekvátní příjmy). Vysoké ceny zemědělských výrobků jsou tak institucionálně zaručeny a zemědělci jsou chráněni před konkurencí dovozu dovozními daněmi a netarifními bariérami.

Z hlediska rozpočtu je SZP velice kontroverzní politikou. Její finanční náročnost je jedním z důvodů, proč je častým tématem evropských představitelů a neustále tak prochází reformami. Je kritizována především kvůli jejím vysokým nákladům a nízké efektivitě. Následující graf znázorňuje výdaje na SZP v rámci celkových výdajů Evropské unie.

Graf č.1 Výdaje na SZP v rámci celkových výdajů EU³⁸

Zdroj: Evropská Komise

Z grafu můžeme vyčíst, že z dlouhodobého hlediska se daří výdaje na SZP snižovat. V roce 1980 zatěžovala rozpočet téměř ze 3/4, není proto divu, že se od daného období zástupci evropských zemí snažili tento stav změnit pomocí reforem. I když EU vyčlenila na období 2007-2013 na výdaje SZP celkově 43% ze společného rozpočtu představujícího asi 55 miliard eur³⁹, je stále politikou vyžadující největší procento přerozdělovaných financí. SZP se tak stává největším programem v poskytování zemědělské pomoci na světě. Na druhou stranu můžeme konstatovat, že i když se v určeném období výdaje na SZP nijak výrazně nesnižují, jejich podíl na celkových výdajích EU se však s rostoucím rozpočtem EU snižuje.

³⁸ ŠÍMOVÁ, K. *Problémy rozpočtu EU* [online]. cit 2005-09-13. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8921/sekce/problemy-rozpocetu-eu/>

³⁹ PRAŽSKÝ INSTITUT PRO GLOBÁLNÍ POLITIKU. *Společná zemědělská politika EU* [online]. cit 2008-06-20. Dostupné z: <http://glopolis.org/soubory/0bf8/spolecna-zemedelska-politika.pdf>

4.1 Charakteristika francouzského zemědělství

Francouzi si na svém zemědělství velice zakládají, neboť představuje tradiční oblast jejich činnosti. Zemědělský sektor zaujímal ve Francii v roce 2012 1,8%⁴⁰ HDP, dohromady tvořil zemědělsko-potravinářský průmysl 3,5% HDP. Obdělávaná půda zaujímá celých 33%⁴¹ území Francie. Na začátku druhé světové války ještě 40% Francouzů žilo ve venkovských osadách s méně než 2.000 obyvateli. Dnes vytváří zemědělství ve Francii 5,6%⁴² pracovních míst a pouze v sektoru dopravy, zdravotnictví a vzdělávání je zaměstnáno více profesních pracovníků než v zemědělství. Ve Francii tvoří aktivní farmáři pouze 4 procenta voličů, ale plných 17 procent voličů splňuje „přesvědčivé zemědělské charakteristiky“: aktivní zemědělci, zemědělci v důchodu, manželé zemědělců, děti farmářů, které jsou ve věku, kdy mohou volit a dřívější zemědělci, kteří mají nyní jiné zaměstnání⁴³.

Následující fakta jsou důkazem o úspěšnosti a důležitosti současného francouzského zemědělství jak ve světě, tak v Evropské unii:

- ✧ Francie je největším zemědělským producentem v EU
- ✧ Je také největším producentem obilovin v EU (v této oblasti jí ve světě patří páté místo)
- ✧ První příčka v EU jí patří rovněž v produkci vína
- ✧ Řadí se na druhé místo v EU v produkci mléka a mléčných výrobků
- ✧ Patří mezi pět největších světových producentů masa
- ✧ Přední příčky okupuje také v produkci cukru, kukuřice a hovězího
- ✧ Francie je také největším světovým exportérem zemědělsko-potravinářských produktů

⁴⁰ ASSISTANCE SCOLAIRE PERSONNALISÉE (ASP). *Les mutations de l'agriculture française* [online]. cit. 2013-04-16. Dostupné z:

http://www.assistancescolaire.com/eleve/3e/geographie/reviser-une-notion/les-mutations-de-l-agriculture-francaise-3_geo_07

⁴¹ EUROZPRÁVY. *Blokáda Paříže se vyhrotila, zemědělci řádili: Jeden mrtvý* [online]. cit. 2013-11-21. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/82185-blokada-parize-se-vyhrotila-zemedelci-radili-jeden-mrtvy/>

⁴² VELVYSLANECTVÍ FRANCIE V PRAZE. *Francie, jednička evropského zemědělství* [online]. cit. 2014-01-22. Dostupné z: <http://www.france.cz/Francie-jednicka-evropskeho>

⁴³ BEDNAŘÍKOVÁ, Z. *Proč je zemědělské lobby v zemích Evropské unie tak efektivní?* [online]. cit. 2010-10-09. Dostupné z: http://nf.vse.cz/workshop_admin/files/1243940118-1-2-c2138.pdf

- ▲ Druhé místo ve světě zaujímá v exportu zemědělských produktů (třetí největší světový producent pšenice)

Za posledních několik desítek let se zemědělství hodně změnilo. I přes to, že se zmenšila obdělávaná plocha stejně jako počet zemědělců, zemědělská produkce posledních třicet let zaznamenává značný růst. Zatímco před padesáti lety jeden zemědělec uživil osm lidí, dnes jich uživí více než třicet. Tento fakt je způsoben především růstem výnosů a produkce v zemědělství.

4.2 Obchodní bilance Francie

V rámci charakteristiky francouzského zemědělství je vhodné pro představu uvést i jeho zasazení v národní ekonomice Francie, resp. jeho postavení v obchodních vztazích. K tomu nám poslouží ekonomický ukazatel obchodní bilance.

Obchodní bilance Francie je v současné době deficitní. Její vývoj nám značí níže uvedená tabulka.

Tabulka č.1 Bilance zahraničního obchodu - Francie⁴⁴

M eur	2008	2009	2010	2011	2012
Export	411 581	341 712	388 780	421 664	435 636
Import	464 358	383 036	438 504	492 734	499 174
Saldo	-52 777	-41 324	-49 724	-71 070	-63 538
Míra pokrytí	88,5%	89,2%	88,7%	85,6%	87,3%

Zdroj: DGDDI, Ministerstvo financí

V roce 2011 bylo saldo Francie z uvedených let v největším deficitu. Tvořilo jej přes 71 miliard eur. Rok 2012 naopak ukazuje, že nákup i prodej do zahraničí se od roku 2009 postupně zvyšuje, a to asi o 10 miliard eur pro obě položky.

Komoditami, jejichž výdaje za platby jsou nejvyšší, jsou energetické zdroje, tedy ropa a zemní plyn. Naopak největší úspěch zaznamenává letecký průmysl, díky kterému se vyváží především do USA a Asie, zejména Číny. V roce 2012 stoupl vývoz o 13,1%,

⁴⁴ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ (MZV). *Francie: Zahraniční obchod země* [online]. cit. 2014-04-07. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/francie-zahranicni-obchod-zeme-19017.html>

zatímco dovoz jen o 2,0%⁴⁵. Jedná se o dodávky airbusů, které se mimo dvě hlavní země dodávají i do Německa, Itálie a Ruska. Do Číny, hlavního partnera Francie, co se obchodních vztahů týče, se vyváží i zemědělské stroje. Asie je celkově úspěšným polem pro francouzský export, kromě Číny jsou četné dodávky i pro Malajsii, Thajsko či Japonsko. Francii se daří i na ruském území, kde vývoz v roce 2012 narostl o 22,3%, dovoz dokonce poklesl o 13,7%⁴⁶.

Celkově však vývoz do zemí EU spíše stagnuje, což je způsobeno hospodářskou krizí a finanční krizí v roce 2009, která prudce zasáhla francouzský obchod (ve srovnání s dalšími velmocemi zotavení z krize Francii trvá poněkud déle). V roce 2012 vývoz vzrostl jen o 0,3%, dovoz o 1,4% (největším partnerem pro dovoz ze zemí EU je jednoznačně Německo). Ačkoliv celkový vývoz Francie tvoří 2/3 do EU, právě orientace na země eurozóny by mohla Francii zpomalit a ohrozit její postavení druhého největšího exportéra v EU. Z dlouhodobého hlediska vývoz do eurozóny spíše klesá. Dalšími problémovými body je komparativní výhoda, kterou si Francie ve vztahu s Německem nedokázala udržet, a nedostatečná podpora malých a středních podniků, kterým by měla od roku 2014 pomoci finanční podpora státu navrhovaná francouzským prezidentem Hollandem.

Následující dvě tabulky nám přehledně zobrazí francouzský export a import od roku 2010 podle teritoriálního členění.

⁴⁵ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ (MZV). *Francie: Zahraniční obchod země* [online]. cit. 2014-04-07. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/francie-zahranicni-obchod-zeme-19017.html>

⁴⁶ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ (MZV). *Francie: Zahraniční obchod země* [online]. cit. 2014-04-07. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/francie-zahranicni-obchod-zeme-19017.html>

Tabulka č. 2 Teritoriální struktura francouzského vývozu⁴⁷

Hodnota (v M EUR)	2010	2011	2012
celkem (bez vojenského materiálu)	389 732	420 132	434 098
EU	239 022	256 133	256 815
EU 15	219 822	235 110	235 646
<i>Německo</i>	63 694	70 042	71 722
<i>Itálie</i>	31 541	34 129	32 007
nové členské státy	19 201	21 024	21 169
třetí země	150 709	163 999	177 283
Evropa mimo EU	28 341	32 416	35 392
<i>Rusko</i>	6 290	7 457	9 123
Amerika	35 396	37 280	41 952
<i>Spojené státy americké</i>	22 139	23 377	26 512
Asie	43 102	49 213	55 645
<i>Čína</i>	10 988	13 457	15 060
Afrika	26 594	28 187	28 190
Blízký a Střední Východ	14 941	14 439	13 619

Zdroj: Francouzská celní správa

Jak už bylo řečeno, největší část francouzského vývozu putuje do zemí EU. Je to především Německo, kam se Francie orientuje nejvíce, následované dalšími státy z původní EU tvořící 15 států. Nové členské státy tvoří lehce přes 8% francouzského exportu.

Tabulka č. 3 Teritoriální struktura francouzského dovozu⁴⁸

Hodnota (v M EUR)	2010	2011	2012
celkem (bez vojenského materiálu)	458 780	511 267	518 389
EU	270 226	294 264	298 409
EU 15	245 655	266 970	271 318
<i>Německo</i>	79 991	86 937	89 442
<i>Itálie</i>	34 722	37 089	36 940
nové členské země	24 571	27 294	27 091
třetí země	188 553	217 004	219 980

⁴⁷ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ (MZV). *Francie: Zahraniční obchod země* [online]. cit. 2014-04-07. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/francie-zahranicni-obchod-zeme-19017.html>

⁴⁸ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ (MZV). *Francie: Zahraniční obchod země* [online]. cit. 2014-04-07. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/francie-zahranicni-obchod-zeme-19017.html>

Evropa mimo EU	39 790	48 602	44 359
<i>Rusko</i>	12 271	13 953	12 035
Amerika	37 867	42 360	46 474
<i>Spojené státy americké</i>	26 706	29 318	33 034
Asie	71 394	79 319	80 875
<i>Čína</i>	37 474	41 271	41 543
Afrika	23 714	26 846	28 845
Blízký a Střední Východ	8 181	11 608	10 952

Zdroj: Francouzská celní správa

Stejně jako vývoz, tak i dovoz v rámci EU je nejvíce spojen s Německem. Od roku 2011 se import z Německa konstantně zvyšuje. Závislost na Německu je patrná i v porovnání s velmocemi, např. francouzský import z Ruska je sedmkrát menší, než import z Německa.

Úspěch v exportu zaznamenalo tradiční odvětví francouzského zemědělství prodej vín a šampaňského, který stoupá nejen co do objemu, ale i co se ceny týká. Jsou to především země USA a Velké Británie, které po těchto produktech poptávají nejvíce. Rovněž oblast alkoholických nápojů se těší z vyššího prodeje (zejména francouzský koňak). Francie si také polepšila v exportu cukru a mlékárenských výrobků. Naopak hlavní produkty v dovozu Francie jsou ovoce a zelenina a v důsledku zvyšování cen se zvýšil i dovoz masa a vnitřností.

Obchodní bilance francouzského zemědělství byla za rok 2012 v plusu, saldo činilo 3 704 milionů eur, kde 15 158 milionů tvořil export a 11 454 milionů import. Oproti roku 2011 však zaznamenalo pokles o 900 milionů eur. Níže uvedená tabulka nám zobrazuje komoditní strukturu zahraničního obchodu Francie.

Tabulka č. 4 Komoditní struktura zahraničního obchodu Francie v milionech eur⁴⁹

M eur	Rok 2012		
	export	import	Saldo
celkem (včetně vojenského materiálu)	441 657	508 815	-67 158
zpracovatelský průmysl	404 278	441 595	-37 317
zemědělství, rybnářství, vinařství	15 158	11 454	3 704
těžba, elektřina, odpady	10 912	61 704	-50 792
potravinářský průmysl	43 107	35 263	7 844
rafinace ropy a koksárenství	13 789	31 999	-18 210
strojírenství, elektrotechnika a IT	83 041	101 887	-18 846
transportní zařízení	92 962	77 398	15 564
ostatní průmyslové výrobky	171 380	195 048	-23 668
textil, oděvy, kůže, obuv	19 109	30 485	-11 376
dřevo, papír, celulóza	8 241	12 626	-4 385
chemické výrobky, parfémy, kosmetické výrobky	52 501	44 768	7 733
farmaceutické výrobky	28 807	25 760	3 047
výrobky z kaučuku a plastu, minerální produkty	17 519	22 829	-5 310
metalurgie a kovy	31 997	37 248	-5 251
řemeslná výroba (nábytek, bižuterie, hry, sport, atd.)	13 206	21 333	- 8 127
JZ, MN, RU, ostatní výrobky	3 749	3 636	113

Zdroj: Francouzská celnice

Z tabulky je patrné, že saldo zemědělských, rybářských a vinařských komodit je jako jedno z mála aktivní, tzn., že export převyšuje import. Na druhou stranu, dané komodity jsou co do finančního objemu v rámci všech komodit nejmenší.

4.3 Postavení Francie v SZP

Francie jako agrárně orientovaný stát má a vždy měla velký zájem na prosazování svých cílů společné zemědělské politiky, nicméně pro reformy jako takové příliš nebyla. Počátky takového postoje hledíme už u de Gaulla, který dvakrát vetoval vstup Velké Británie do EHS mimo jiné právě kvůli obavám o francouzské zemědělce.

⁴⁹ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ (MZV). *Francie: Zahraniční obchod země* [online]. cit. 2014-04-07. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/francie-zahranicni-obchod-zeme-19017.html>

Francie představuje v EU zemi s největší produkcí (její podíl na produkci zemědělských produktů tvořil v roce 2012 18%⁵⁰, asi 65 miliard eur) a hospodářským vývozem, je tedy pochopitelné, že svým působením v SZP ovlivňovala její vývoj. Tak například v roce 2005 se Francie tvrdě postavila proti ústupkům reformám Společné zemědělské politiky, resp. proti Komisi, která měla v plánu snížit zemědělské subvence až o 70%. Obviňovala ji, že svým počínáním už překračuje své kompetence. Stejně tak jednání s WTO se snaží Francie negovat. Z jejího přístupu vyplývá, že pobírání finančních dotací je pro ni velmi důležité, ale nehodlá dělat v SZP větší změny. Navíc menší francouzští farmáři jsou při dnešní velkoprodukcí téměř závislí na státních dotacích. Když si totiž odpočteme výdaje za pronájem půdy, platy zaměstnancům, pojištění, výdaje na různé pesticidy, stroje apod., na konci s dotacemi od EU vyjdou tak, že vlastně bez finanční pomoci by nic nevydělali.

I sám bývalý francouzský prezident Nicolas Sarkozy se velmi ostře bránil změnám v rozpočtu, které EU plánovala na období po roce 2013. Sarkozy neváhal kvůli SZP dle jeho slov způsobit krizi v Unii⁵¹. Jeho postoj vyjadřoval ochranu zemědělcům, jež by byli ohroženi spekulanty určující ceny zemědělských výrobků. Stejně tak nabádal EU, aby bránila své výrobní standardy proti dovozu, čímž zároveň podmínil svůj souhlas se změnami týkající se snižování výdajů SZP.

Ze všech členských zemí EU je stát Francie největším příjemcem dotací. Získává téměř pětinu finančních příspěvků z fondů SZP, což představuje větší částku, než jakou obdrží všechny nové členské státy dohromady. Otázkou však zůstává, komu je finanční příspěvek následně určen. Ačkoliv je Francie známá tradičním zemědělstvím, fungují zde samozřejmě i velké nadnárodní společnosti, které „spolknou“ nemalou část poskytnutých finančních prostředků. Pro představu nám následující graf znázorní jednak přidělené částky, jednak podniky, které obdrží nejvíce dotací.

⁵⁰ VELVYSLANECTVÍ FRANCIE V PRAZE. Francie, jednička evropského zemědělství [online]. Cit. 2014-01-22. Dostupné z: <http://www.france.cz/Francie-jednicka-evropskeho>

⁵¹ EURACTIV. REUTERS. *Sarkozy jde do boje za francouzské zemědělce* [online]. cit. 2010-03-26. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/zemedelstvi0/clanek/sarkozy-jde-do-boje-za-francouzske-zemedelce-007280>

Graf č. 2 Největší příjemci dotací SZP v období říjen 2010 – říjen 2011⁵²

Zdroj: Ministère de l'Agriculture

Největším příjemcem dotací ve Francii byla mezi roky 2010 a 2011 firma zpracovávající kuřata Groupe Doux. Firma funguje na principu dodávání zakázek chovatelům, které si nasmlouvá. Protože jsou však ceny zemědělských výrobků v zahraničí nižší než v Evropě, EU se snaží zvýšit prodej výrobků do zahraničí formou finančních náhrad vývozu. Z jednoho pohledu by se dalo říci, že čím větší podnik je, tím větší dotace obdrží. V roce 2011 obdržela firma Groupe Doux 55 milionů eur⁵³ dotací z EU. Firma se zaměřila na Střední východ a prodává tak spíše do Arabských Emirátů než do Francie a orientuje se na export. Díky garantovaným cenám a clům byly v Evropě ceny v porovnání s cenami světovými vyšší, proto je tento rozdíl kompenzován dotacemi EU. Firmy jako Doux tak mají založenou svou politiku na finanční pomoci EU.

⁵² CHESNAIS, E. *PAC: la liste des principaux bénéficiaires rendue publique* [online]. cit. 2012-05-02. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/conjoncture/2012/05/02/20002-20120502ARTFIG00633-pac-la-liste-des-principaux-beneficiaires-rendue-publique.php>

⁵³ MAGNENOU, F. *Dopé aux subventions, le volailler Doux est menacé de régime par l'UE* [online]. cit. 2013-01-18. Dostupné z: http://www.francetvinfo.fr/economie/emploi/plans-sociaux/dope-aux-subventions-le-volailler-doux-est-menace-de-regime-par-l-ue_171229.html

Francouzské podniky orientující se na produkci cukru, např. firmy Tereos, Saint Louis Sucre či Crystal Union, patřily rovněž na první příčky v příjmu dotací, avšak kvůli reformě SZP svou silnou pozici ztratily (nadále však zůstávají jedni z největších producentů cukru). Produkce vína ceněná především pro jejich vysokou kvalitu je jednou z dalších oblastí, kde mají evropské dotace své místo. Asociace Fédération des Banques Alimentaires okupující také přední příčky se zabývá charitativní činností.

I přes fakt, že nejvíce dotací jde do kapsy největším podnikům působících v zemědělství, malé a střední francouzské farmy jsou na finančním příspěvku tvořící v porovnání s nadnárodními společnostmi almužnu stále závislé. Protože jich působí ve Francii opravdu velké množství, spolu se velkými nadnárodními podniky utvářejí v zemědělství silnou velmoc, což zajišťuje Francii kromě velkého strategického vlivu v této oblasti i velké množství dotací.

4.4 Francouzská role v reformách SZP

Současnou tendencí v rámci SZP je provádění reforem. Důvodem k reformám jsou především odlišné potřeby v zemědělství, které se podstatně změnily od doby, kdy vstoupila v platnost SZP (1962). SZP zažila od roku 1990 celkem pět reforem: „McSharryho reforma“ z roku 1992, reforma „Agenda 2000“, „Fischlerova reforma“ z roku 2003, „Health Check“ reforma z roku 2008 a poslední reforma schválená v roce 2013. Pozice Francie je určena její pozicí čistého příjemce evropských dotací. Příspěvek Francie je menší, než kolik obdrží dotací od EU, což je způsobeno jejich velkým přidělem do SZP. Takže ve výsledku mají francouzští úředníci tendenci k defenzivě co se výdajů SZP týče, protože SZP je jedinou politikou zcela přenesenou na úroveň EU.

4.4.1 McSharryho reforma

McSharryho reforma byla první z reforem SZP a jejím úmyslem bylo najít kompromis mezi snížením cenových dotací a udržení adekvátních příjmů zemědělců. Uzavřením smlouvy se měla EU připravit na závěr Uruguayského kola liberalizace obchodu GATT, jehož výsledkem bylo uzavření Dohody o zemědělství. Cenové dotace,

na jejichž intervenci se značně podílely USA, měly být sníženy tak, aby se evropské ceny dostaly na úroveň cen světových. Hlavním bodem bylo ustanovení, že ztráty ze snížení cenových dotací budou zemědělcům kompenzovány přímými platbami. Zemědělcům byl stanoven omezený rozsah plochy, na kterém mohli pěstovat, tak, že uvedli půdy do klidu (tzv. „set-aside“). Ušlý zisk jim byl hrazen kompenzačními platbami stanovenými podle očekávaného výnosu. Součástí McSharryho reformy byla také finanční motivace k dřívějšímu odchodu zemědělců do důchodu⁵⁴. Nutno podotknout, že i přes veškerou snahu v podobě reformních změn zůstala SZP velice drahou záležitostí rozpočtu EU.

Po přijetí McSharryho reformy ve Francii výrazně stoupla celková částka veřejné podpory, jednalo se o téměř 14 miliardový nárůst. Od té doby rostla jen pomalu, v dnešní době má spíše klesající charakter.

4.4.2 Agenda 2000

Agenda 2000 byla reformou přijatou v roce 1999, která zahrnovala kromě opětovného snížení výdajů SZP také opatření s ohledem na rozšiřování EU o státy střední a východní Evropy. Jednak se snížily intervenční ceny (obiloviny o 15%, hovězí maso o 20%, mléko a mléčné výrobky o 15%)⁵⁵, jednak se navýšily kompenzační platby, které byly určeny přímo zemědělcům. Důležitým bodem bylo také vytvoření pilíře II kvůli nově vzniklé politice rozvoje venkova, jež se zdál být nedostatečně podporován v jeho růstu (mluvíme o podpoře konkurenceschopnosti, péči o životní prostředí a pracovních míst v zemědělském sektoru).

4.4.3 Fischlerova reforma

Reforma z roku 2003 se zaměřuje především na druhý pilíř, tedy na rozvoj venkova, v programu však měla opětovné zmírňování zatěžování rozpočtu EU politikou

⁵⁴ PRAŽSKÝ INSTITUT PRO GLOBÁLNÍ POLITIKU. *Společná zemědělská politika EU* [online]. cit 2008-06-20. Dostupné z: <http://glopolis.org/soubory/0bf8/spolecna-zemedelska-politika.pdf>

⁵⁵ PRAŽSKÝ INSTITUT PRO GLOBÁLNÍ POLITIKU. *Společná zemědělská politika EU* [online]. cit 2008-06-20. Dostupné z: <http://glopolis.org/soubory/0bf8/spolecna-zemedelska-politika.pdf>

zemědělství, posílení orientace zemědělců na trh a zaručení konkurenceschopnosti evropského zemědělství ve světě. Nejdůležitějším bodem se stala změna v udělování zemědělských podpor. Odted' se přímé platby vyplácely odděleně od objemu produkce, tedy na základě obdělávané plochy, čímž se mění přístup k nadměrné produkci (tento krok označován jako tzv. decoupling tak vedl zemědělce k orientaci na tržní produkci). V této souvislosti byly také nahrazeny platby rozlišované podle různých zemědělských aktivit jednotnou platbou na podnik, tzv. Single Payment Scheme (SPS). Obdržení těchto dotací bylo podmíněno dodržováním tzv. cross compliance, tedy standardů zohledňující ochranu vod a ovzduší, kvalitu potravin a péči o hospodářská zvířata. Poslední změnou bylo zavedení tzv. povinné modulace snižující přímé platby zemědělců (procentní snížení), čímž se uvolní prostředky jdoucí do druhého pilíře, tedy na rozvoj venkova⁵⁶.

Zásadní roli pro Francii hrál ve vyjednávání ohledně reformy francouzský prezident Jacques Chirac, který si dokázal vyjednat s Německem kompromis v reformě SZP, jehož smyslem bylo nepřesměrovat finanční prostředky určené zemědělcům do nových členských států, ale ponechat je v těch stávajících.

4.4.4 Reforma Health Check

Důležitou kapitolou SZP byla pro Francii také reforma Health Check, tedy kontrola stavu SZP, která navazovala na reformu z roku 2003. Hlavním cílem reformy přijaté v roce 2008 bylo posoudit, zda jsou provedené změny z roku 2003 funkční a dále reformu prohloubit. Jednalo se především o systém přímých plateb, intervenčních tržních mechanismů a politiky rozvoje venkova.

Protože si některé členské státy ponechaly ve vykazování plateb ještě historický model, tedy dotace poskytované na základě objemu produkce, musela Komise tento postup zrušit, čímž se nejen omezila nadprodukce, ale ještě více posílila větší orientaci zemědělců na trhu.

Novinkou byla metoda provádění modulace. Původně se totiž procenta snižovala podnikům s platbami nad 5000 eur ročně o 5% (od roku 2007), nově bylo utvořeno pět

⁵⁶ PRAŽSKÝ INSTITUT PRO GLOBÁLNÍ POLITIKU. *Společná zemědělská politika EU* [online]. cit 2008-06-20. Dostupné z: <http://glopolis.org/soubory/0bf8/spolecna-zemedelska-politika.pdf>

skupin, kterým byly přisouzena nová procenta, o která se krátí (od druhé skupiny: 8%, 11%, 14% a 17%)⁵⁷. Důležité podotknout, že získané prostředky zůstaly ve státě, ze kterého byly odečteny.

Hlavní záležitostí se Francii v ní jevila přerozdělování veřejných prostředků těm, kteří se nachází v obtížné ekonomické situaci.

Francie považovala reformu Health Check jako možnost představit nové schéma, ale s vědomím, že musí přistupovat opatrně, neboť myslela také na změny prováděné po roce 2013. V tomto ohledu Francie si chtěla ponechat celkovou formu, jako tomu bylo doposud: přímé platby a tržní intervenci v pilíři I a rozvoj venkova v pilíři II. Hlavní cíle francouzské vlády v SZP bylo zajištění potravinové bezpečnosti EU, jejíž import by se měl zmírnit, dále přispívat ke světové potravinové vyváženosti, chránit venkovské oblasti s cílem podporovat rozvoj farem, potravin a maloobchodních podniků, a posledním bodem byl boj proti klimatickým změnám a přispívat ke zlepšení životního prostředí.

Otázkou byla také vyrovnanost mezi pilířem I a II. V tomto ohledu stanovisko Francie zůstalo neměnné tak, jako tomu bylo několik posledních let. Francie totiž neprojevila příliš velkou ochotu k navýšení rozpočtu pilíře II, protože národním spolufinancováním SZP by ještě více zatížila veřejný dluh.

Francie spolu s Německem navrhovaly, aby nové členské státy dostávaly i nadále nižší dotace, neboť podle těchto dvou států mají východní země nižší výrobní náklady, čímž se nevyrovná ekonomická realita. EU se snaží přímé platby sjednotit, nicméně spor o jejich výši pro jednotlivé země pokračuje. Proti Francii se staví i Velká Británie, která hájí nové členské země. Jak Francie, tak Německo totiž stále odmítají škrty na dotacích i přes fakt, že podíl zemědělského sektoru na tvorbě HDP EU je spíše zanedbatelný. V roce 2012 francouzský premiér Jean-Marc Ayrault v důsledku rázně odmítl návrh na rozpočet EU na období 2014-2020. Jeho stanovisko vycházelo ze škrťů, které měly potkat společnou zemědělskou politiku.

⁵⁷ PRAŽSKÝ INSTITUT PRO GLOBÁLNÍ POLITIKU. *Společná zemědělská politika EU* [online]. cit 2008-06-20. Dostupné z: <http://glopolis.org/soubory/0bf8/spolecna-zemedelska-politika.pdf>

4.5 Zemědělská lobby

Velkou kapitolou jsou samotné zemědělské zájmové skupiny mající obrovský vliv. Jejich síla spočívá především v jednotnosti prosazovaných zájmů. Jedná se většinou o menší homogenní skupiny, takže se umí také perfektně zorganizovat. Navíc jsou nepostradatelní pro národní ekonomiku, což jim zajišťuje si získat sympatie i politiků, kteří představují první a poslední linii prosazovaných zájmů zemědělců. Farmáři mají často i podporu obyvatelstva, neboť povaha jejich práce tomu sama napomáhá. Nejznatelnější je tento rys právě ve Francii, kde farmáři dokáží získat obyvatelstvo na svou stranu argumenty týkajícími se např. nedostatečné alternativní práce ve městech. Navíc jejich militantní akce známé z historie jsou dodnes politiky vnímány jako velká hrozba, takže za dlouhodobým odmítáním reforem SZP stojí i strach politických představitelů.

Postavení Francie jako největšího potravinářského vývozce je velice silným argumentem využíván zemědělci k vytvoření nátlaku na francouzskou vládu, aby tvrdě hájila své stanovisko v otázce SZP. Zejména je to pak svaz francouzských rolníků FNSEA (Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles, více v kapitole 4.6) a regionální zemědělská komora, kteří takto vyjednávají se současnými vládci. Jsou si velmi dobře vědomi, že Francie se 13.500 zemědělsko-potravinářskými podniky zaměstnává více než 400.000 zaměstnanců, což činí zemědělskou lobby tak účinnou v otázkách zemědělství a umocňuje tak vztah mezi státem a samotným zemědělcem. Jejich spolupráce je zřetelná při jednáních na národní i lokální úrovni. Zemědělská lobby se pochopitelně brání tendenci ke snižování podílení se SZP v rozpočtu.

4.6 FNSEA v COPA-COGECA

Výbor evropských agrárních producentů (COPA, Comité des Organisations Professionnelles Agricoles,) a Všeobecný výbor zemědělského družstevnictví EU (COGECA, Comité Général de la Coopération Agricole de l'Union Européenne) je organizace zastřešující zemědělce v Bruselu založená v roce 1958. COPA hájí zájmy zemědělců v EU a reprezentuje celý sektor zemědělství. Jejimi členy je dnes 60 organizací EU a 36 ze zemí postavených mimo EU.

Organizace vznikla z popudu zemědělců, kteří si uvědomili, že vznikající Evropské společenství bude pro zemědělství velmi důležité. Její vliv je značný a její postoj neměnný, také díky přímému kontaktu s institucemi EU. Podobně jako stát Francie si stojí dlouhodobě na svém stanovisku, tedy neprovádět žádné reformy v SZP. Znatelné to bylo např. při reformě v roce 1992, kdy zcela odmítla koncept nové SZP, tedy místo garantovaných cen zavedení přímých plateb. Stejně tak odmítla reformu z roku 2003, neboť dle jejího názoru je ohrožena budoucnost evropského zemědělství.

Organizace FNSEA je považována spíše za pravicově orientovanou a její očekávání od francouzského státu je jasný postoj i během jednání na unijní úrovni. Na počátku devadesátých let, kdy proběhla první vlna reform, se snažila prosadit produkci komodit z důvodu zachování kontinuity zemědělského sektoru. FNSEA dokázala prostřednictvím organizace COPA prosadit své zájmy přes Radu ministrů až na evropskou úroveň působením na produkční politiku členských států (apelovala především na státy jižní Evropy).

Ve chvíli, kdy zemědělci nesouhlasí s rozhodnutími vlády, Francie je svědkem mnoha jejich stávek. Od roku 1962 jsou zemědělci zvyklí dostávat finanční příspěvky, které pochopitelně nechtějí ztratit. Protože SZP pro ně představuje velkou část příjmů, jejich snížení na nižší úroveň ihned vyvolá revoltu ze strany zemědělců. Slovo revolty je v tomto případě užito správně, neboť Francouzi neváhají použít někdy až surové metody (např. v roce 2009, kdy zemědělci bojovali proti Bruselu, zapálili na několika místech pneumatiky, čímž způsobili na ulicích Bruselu pěkně dlouhé zácpy). V takových případech vstupuje na scénu FNSEA, která hájí zájmy zemědělců na národní úrovni, která prostřednictvím francouzských představitelů proniká až na úroveň evropskou, kde začíná boj o prosazování svých zájmů.

FNSEA byla založena v roce 1946, která v současnosti seskupuje asi 60% zemědělců. Od roku 2010 je prezidentem FNSEA Xavier Beulin, což je mimochodem předseda holdingu Sofiproteol, finančního a průmyslového ramene odvětví francouzských rostlinných olejů a bílkovin. Obrat tohoto gigantu byl v roce 2012 7,3 miliard eur. Otázkou však je, kdo stojí za vznikem této skupiny. Sofiproteol totiž patří pod FOP (Fédération française des producteurs d'oléagineux et de protéagineux), tedy organizace, která je větví FNSEA. Není divu, že FNSEA prosazuje zájmy zemědělců s takovou vervou, jako tomu bylo na konci roku 2013, kdy zemědělci bojovali proti

spuštění ekologické daně pro všechna nákladní vozidla. FNSEA zorganizovala asi čtyřicet zářas na silnicích Francie, její požadavek byl odklad ekologické daně, jejíž příslušníci budou od roku 2014 poplatníky stejně jako dopravci s vozidly vážící více než 3,5 tun. Toto ustanovení však v praxi znamená, že se několikanásobné zvýšení daně objeví na zvýšení cen produktů, které tak zaplatí strážník. Při takové dani by bylo v důsledku výhodnější dovážet produkty ze zahraničí. Xavier Beulin žádal v této kauze úplné zrušení ekologické daně pro celé odvětví zemědělství.

4.7 SZP na období 2014-2020

Reforma SZP na období 2014-2020 se opět nejvíce zaměřuje na zatížení celkového rozpočtu EU. Stále zůstává nejdražší politikou, nicméně výdaje by se na ni do roku 2020 měly postupně zmenšovat. Nejde o velký skok, jedná se o pokles na 37%⁵⁸ do roku 2020. Navíc státy k implementaci nových pravidel potřebují nějaký čas, takže fakticky reforma bude platit až od roku 2015.

Ve vyjednávání samozřejmě hrály největší roli agrárně orientované státy v čele s Francií, které zabránily rychlejší tendenci snižování. Novinkou je, že by SZP pomocí přímých plateb měla nyní podporovat menší zemědělské podniky, zatímco těm větším by se dotace měly krátit. Nutno však podotknout, že se jedná oproti původně plánovaných 40% jen o 5%⁵⁹.

Součástí reformy je také větší zaměření na životní prostředí. Podmínkou k získání 30% z rozpočtů na přímé platby budou muset podniky také dodržovat ekologická opatření (např. vytváření ekologicky zaměřených oblastí).

Dalším bodem je zajištění rozdělování financí jen aktivním zemědělcům. Na černé listině se tak objeví ti, jejichž zemědělská činnost netvoří většinu jejich příjmů (jedná se např. o letiště).

Podporování budou rovněž mladí zemědělci, kterým se bude přispívat na začátku činnosti 25 procenty za prvních 25 až 90 hektarů⁶⁰.

⁵⁸ EUROSOP. *Reforma společné zemědělské politiky prošla* [online] cit 2013-11-21. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8963/23237/clanek/reforma-spolecne-zemedelske-politiky-prosla-europarlamentem/>

⁵⁹ EUROSOP. *Reforma společné zemědělské politiky prošla* [online] cit 2013-11-21. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8963/23237/clanek/reforma-spolecne-zemedelske-politiky-prosla-europarlamentem/>

⁶⁰ JAKUBOV, J. *Zemědělská politika EU 2014 – 2020: EP posvětil zelenější a spravedlivější SZP*

Po schválení reformy na rok 2014-2020 však ve francouzském táboře nezavládla přílišná spokojenost. Zemědělci z téměř všech francouzských regionů doufali ve větší spravedlnost v rozdělování dotací SZP. Prezident FNSEA Xavier Beulin rovněž potvrzuje nespokojenost slovy, že „nelze vyvážit SZP, aniž by byla dotčena její rovnováha“⁶¹. Během vyjednávání v Bruselu byl Francii uložen požadavek přelít více dotací za prvních 52 hektarů, čímž se mají podpořit menší a střední podniky. Organizace FNSEA v tomhle kompenzování sociální situace vidí jako důsledek odchylování se od zemědělské politiky.

Toto sporné opatření vyvolává hněv i u producentů obilí, kteří jej považují za ohrožení výkonnosti zemědělství a odvětví obilnin.

Tlakům musí odolávat rovněž francouzský prezident François Hollande, stejně jako francouzský ministr zemědělství Stéphane Le Foll. Přesunutí evropských plateb ve prospěch menších zemědělců povede v roce 2019 k tomu, že 20% největších příjemců obdrží namísto dnešních 55% „jen“ 48% podpory⁶².

[online] cit 2013-11-20. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20131118IPR25538/html/Zem%C4%9Bd%C4%9Blsk%C3%A1-politika-EU-2014-2020-EP-posv%C4%9Btil-zelen%C4%9Bj%C5%A1%C3%AD-a-spravedliv%C4%9Bj%C5%A1%C3%AD-SZP>

⁶¹ OUEST-FRANCE. *Agriculture. A qui profitera la réforme de la PAC?* [online] cit 2013-09-05. Dostupné z: <http://www.ouest-france.fr/agriculture-qui-profitera-la-reforme-de-la-pac-1594028>

⁶² OUEST-FRANCE. *Agriculture. A qui profitera la réforme de la PAC?* [online] cit 2013-09-05. Dostupné z: <http://www.ouest-france.fr/agriculture-qui-profitera-la-reforme-de-la-pac-1594028>

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo objasnit roli Francie ve vývoji evropské integrace. V závěru jsem došla k níže uvedeným poznatkům, na základě kterých můžeme konstatovat, že cíl práce byl naplněn.

Druhá světová válka prakticky donutila evropské představitele semknout se a společně budovat ochranu Evropy před další hrozbou nacionalismu a velkými mocnostmi jako byl Sovětský svaz a Spojené státy americké. Cílem bylo utvoření politického a ekonomického centra, jež je schopné konkurovat zbytku světa. Už od začátku sjednocování Evropy byla Francie státem, který jí určuje směr.

Důležitým poznatkem je, že sílu Francie tvoří její silní představitelé. Ne každý stát má totiž vůdčí osobnost, která má takovou vazbu na stát. V případě Francie se nejedná pouze o notoricky známé postavy jako byl Jean Monnet (kap. 1.3.1), Charles de Gaulle (kap. 2.2.2) či Jacques Delors (kap. 3.1), ale jmenujme např. i francouzského politika Léona Bluma (kap. 1.3), jenž se po druhé světové válce, kdy v mnoha zemích nastoupil komunistický režim, zasadil o nasměrování státu demokratickou cestou. Rovněž bývalý francouzský premiér Guy Mollet (kap.2.1.2), který spolu s Německem řešil otázku atomu (v návaznosti později vznikl EURATOM), či Christian Fouchet (kap.2.2.1) schopný vypracovat projekt, jsou typem osobnosti, na kterých Francie staví svůj vliv. Typickým rysem jsou pro ně iniciativní nápady (Společná zemědělská politika taktéž vychází z francouzské iniciativy).

Druhým bodem je fakt, že i když každá země sleduje své vlastní zájmy, Francie je schopna mezinárodní spolupráce. Umění získat si na svou stranu silné hráče prokázal např. Jean Monnet, který utvořil tandem s belgickým politikem Paul Henrim Spaakem. Rovněž spojení de Gaulle – Adenauer či Mitterand – Spinelli, popř. Mitterand – Kohl, (kap. 3, str. 25) bylo úspěšné.

Mezi evropskými velmocemi prokázala Francie svůj velký vliv po druhé světové válce (kap. 1.3), kdy se vehementně snažila mít Německo „pod kontrolou“, čemuž přispělo založení Rúrského úřadu (a později i EURATOM, který fungoval jako nástroj kontroly proti opětovnému případnému vzestupu moci).

Rovněž je nutné vyzdvihnout důležitost francouzského státu pro ostatní členské státy. Jednak stála Francie pokaždé u zrodu všech společenství či organizací

významných pro EU, a jednak na ni země spoléhali i při zadávání úkolů, jako tomu bylo v případě projektu ESUO, který dostala na starost francouzská vláda od USA. Rovněž v době, kdy de Gaulle vedl tzv. „politiku prázdných křesel“, byl vývoj Společenství zastaven (a především v otázkách SZP).

Francie je také typická pro svou jednotnost jako státu. Např. během francouzského předsednictví se jí dostává dostatek podpory a naopak Francie je známá vyhlášením referend, neboť chce slyšet hlas lidu. Právě na evropské obyvatelstvo se zaměřila také během předsednictví v roce 2008 (kap.3.4).

Motivem k jejímu jednání v EU je také ekonomická pomoc, jež se jí dostává. Po založení ESUO vzrostla francouzská výroba oceli a zařadila se hned za Německo. Nejvíce je tento fakt však patrný v oblasti SZP, kde se jí dostává největších dotací (vysvětleno v kap.4.3).

Dalším rysem Francie je hájení si svých stanovisek, od kterých v mnoha případech nehodlá ustoupit. Jednalo se především o francouzskou suverenitu, francouzský průmysl a především nepřistoupení na snižování dotací v SZP. Však také bývalý prezident Nicolas Sarkozy neváhal kvůli SZP způsobit v EU krizi (kap.4.3).

Mnoho summitů a mezinárodních jednání se odehrává na francouzské půdě, což jen přispívá k významnosti Francie.

Co se týče Společné zemědělské politiky, motivem k zajištění si svého vysokého postavení v této oblasti je už samotný fakt, že Francie je agrárně orientovaný stát. Zemědělství představuje ve Francii tradiční oblast činnosti a zakládá si na kvalitě výrobků. Dále je to fakt, že dlouhodobě patří k předním producentům v EU (především co se týče obilovin, cukru, mléčných výrobků, vína a masa) a úspěšná je i ve světovém vývozu (kap. 4.3). Dalším motivem je, že v rámci obchodních vztahů je spíše orientována na země EU (především Německo). Je rovněž největším příjemcem dotací EU určených na SZP, což je docela kontroverzní otázka, neboť menší farmáři jsou na dotacích téměř závislí, ale zároveň nadnárodní společnosti „spolknou“ největší podíl těchto finančních příspěvků (např. společnost Groupe Doux). Důležitou roli hraje v otázce SZP zemědělská lobby, která svou jednotností názorů, perfektní organizací a faktem, že zemědělci jsou pro stát nepostradatelní, získává podporu politiků, ale i obyvatelstva (vysvětleno v kap.4.5). V rámci této lobby je důležité zmínit svaz zemědělských rolníků FNSEA, který neváhá k prosazení svých zájmů nejdříve použít

militantní akce a stávky. Jejich vliv se přes národní úroveň dostává až na tu evropskou. Francie tak z jedné strany čelí požadavkům ostatních členských států na snížení dotací na SZP a z druhé strany tlakům farmářů vytvářených na francouzskou vládu (popsáno v kap.4.6).

Francie hrála zásadní roli pro celou integraci Evropy, jejíž výsledkem je Evropská unie. Motivy, které ji vedou ke kontinuálním jednáním, jsou především vlastní zájmy státu, přičemž se snaží o zachování ekonomické prosperity.

Anotace

Tato bakalářská práce pojednává o Francii a jejím postavení především v historickém vývoji evropské integrace. Je zde analyzována její role jako z jedné velmocí EU, která je demonstrována na příkladu Společné zemědělské politiky jako jedné z oblastí EU. Dále se práce zaměřuje na důvody a motivy, které Francii vedou k jednání na evropském poli.

Annotation

This Bachelor's thesis treats about France and its position primarily in historical development of european integration. There is analysed the role of France as one of the great powers of the EU which is demonstrated on the example of Common Agriculture Policy as one of the EU's area. Subsequently, the thesis is focusing on the reasons and motives that lead the France to actions on european field.

Annotation

Cette mémoire traite de la France et de sa position surtout dans le développement historique de l'integration européenne. Il y a analysé son rôle comme une des grandes puissances de l'UE qui est montré sur l'exemple de la Politique agricole commune comme un des domaines de l'UE. A la suite, la mémoire vise aux raisons et motifs que mènent la France aux actions sur le champ européen.

Klíčová slova

Evropská integrace, Evropská unie, Francie, Společná zemědělská politika, reforma

Keywords

European integration, European Union, France, Common Agricultural Policy, reform

Les mots clés

Intégration européenne, Union européenne, France, Politique agricole commune, réforme

Résumé

Le but de ce travail a été analyser le rôle de la France dans le développement de l'intégration européenne et donner des raisons et des motifs qui mènent la France aux actions sur le champ européen.

Après la Seconde Guerre mondiale les états européens ont commencé à agir afin de protéger l'Europe contre la menace du nationalisme et des grandes puissances. Dès le début de la création de l'Europe unifiée, la France est le membre qui dirige la direction de l'Europe. Ce fait est causé surtout par ses forts personnages qui ont des idées initiatives.

Malgré les propres intérêts de chaque pays qu'ils imposent, la France est également capable de la coopération internationale. Les représentants de la France ont grande influence sur les représentants d'autres pays et donc créent les tandems à succès (p.ex. Mitterand – Spinelli).

Il faut souligner l'importance de la France pour les autres pays qui comptent sur elle (p.ex. en attribution des tâches importantes, etc.).

Ensuite, la France est également caractérisée par son unité et peut donc augmenter son influence. En revanche, elle donne de l'espace pour la rumeur publique.

Le motif pour les négociations dans l'UE est aussi l'aide économique qu'elle reçoit. Elle est intransigeante dans ses attitudes qu'elle défend fortement (p.ex. La souveraineté française).

Concernant la Politique agricole commune, la France a un grand intérêt sur ce domaine. Elle est d'abord l'état agraire ce qui prouve sa position d'un des principaux producteurs de l'UE (surtout des céréales). Le rôle immense joué dans la PAC le lobby agricole, particulièrement la FNSEA.

Nous avons vu que le rôle de la France en Europe, notamment dans l'intégration européenne, était essentiel et cette position se tient jusqu'à aujourd'hui. En conservant la prospérité économique, la France contribue à l'UE et l'UE contribue à la France.

Seznam pramenů a literatury

Knižní zdroje

VEBER, V. *Dějiny sjednocené Evropy*, Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-183-5

FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská unie*, Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-7325-015-2

LACINA, L. OSTŘÍŽEK, J. A KOL. *Učebnice evropské integrace*, Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-31-0

BALDWIN, R. WYPLOSZ, CH. *Ekonomie evropské integrace*, Praha: Garda, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8

PEDERSEN, T. *Germany, France and the integration of Europe: a realist interpretation*, London: New York, 1998. ISBN 1855675374

Internetové zdroje

ANDRLÍK, J. *Francie a Společná zemědělská politika Evropské unie* [online]. cit. 2012-01-09. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/francie-a-spolecna-zemedelska-politika-evropske-unie/>

ARTUS, P. *Le Parlement européen adopte la réforme de la PAC* [online]. cit. 2013-11-20. Dostupné z: http://www.lepoint.fr/economie/le-parlement-europeen-adopte-la-reforme-de-la-pac-20-11-2013-1759165_28.php

ASSISTANCE SCOLAIRE PERSONNALISÉE (ASP). *Les mutations de l'agriculture française* [online]. cit. 2013-04-16. Dostupné z: http://www.assistancescolaire.com/eleve/3e/geographie/reviser-une-notion/les-mutations-de-l-agriculture-francaise-3_geo_07

BYDŽOVSKÁ, M. *Zemědělství* [online]. cit. 2010-02-03. Dostupné z:
<https://www.euroskop.cz/8924/sekce/zemedelstvi/>

COSTES, F. ANTOINE, P. *Společná zemědělská politika a postoj Francie* [online]. cit. 2005-12-16. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/zemedelstvi0/clanek/spolen-zemdlsk-politika-a-postoj-francie>

EURACTIV. *Reforma SZP: Členské státy zřejmě přistoupí na spolufinancování* [online]. cit. 2010-09-21. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/print-version/analyza/reforma-szp-clenske-staty-zrejme-pristoupi-na-spolufinancovani-007918>

EURACTIV. REUTERS. *Sarkozy jde do boje za francouzské zemědělce* [online]. cit. 2010-03-16. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/zemedelstvi0/clanek/sarkozy-jde-do-boje-za-francouzske-zemedelce-007280>

EURACTIV. *Ivo Hlaváč: Health check je pro liberalizaci SZP nezbytný* [online]. Cit. 2008-08-26. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/print-version/clanek/ivo-hlavac-health-check-je-pro-liberalizaci-szp-nezbytny>

EURACTIV. *Reforma evropských institucí* [online]. cit. 2007-05-21. Dostupné z:
<http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/reforma-evropskych-instituci>

EUROPA. *Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii* [online]. cit. 2007-10-19. Dostupné z:
http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_euratom_cs.htm

EUROSKOP. *Reforma společné zemědělské politiky prošla* [online]. cit. 2013-11-21.

Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8963/23237/clanek/reforma-spolecne-zemedelske-politiky-prosla-euoparlamentem/>

EUROSKOP. *Francie (1.7. - 31.12.2008)* [online]. cit. 2008-10-02. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8426/sekce/francouzske-predsednictvi-1-7---31-12-2008/>

EUROZPRÁVY. *Blokáda Paříže se vyhrotila, zemědělci řádili: Jeden mrtvý* [online]. cit. 2013-11-21. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/82185-blokada-parize-se-vyhrotila-zemedelci-radili-jeden-mrtvy/>

CHESNAIS, E. *PAC: la liste des principaux bénéficiaires rendue publique* [online]. cit. 2012-05-02. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/conjoncture/2012/05/02/20002-20120502ARTFIG00633-pac-la-liste-des-principaux-beneficiaires-rendue-publique.php>

HOLUBOVÁ, S. *Francie v EU od 80.let* [online]. cit. 2009-11-14. Dostupné z: <http://www.francieinfo.cz/cz/uvod/spolecnost/?action=article&id=238>

JAKUBOV, J. *Zemědělská politika EU 2014 – 2020: EP posvětil zelenější a spravedlivější SZP* [online]. cit. 2013-11-20. Dostupné z: <http://www.euoparl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20131118IPR25538/html/Zem%C4%9Bd%C4%9Blsk%C3%A1-politika-EU-2014-2020-EP-posv%C4%9Btil-zelen%C4%9Bj%C5%A1%C3%AD-a-spravedliv%C4%9Bj%C5%A1%C3%AD-SZP>

JOMINI, P. BOULANGER, P. ZHANG, X. COSTA, C. *The common agricultural policy and the French, EU and global economies* [online]. cit. 2010-02-02. Dostupné z: http://www.ecipe.org/media/publication_pdfs/Jomini_boulanger-The-Common_Agricultural_policy_and_the_French.pdf

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ (MZV). *Francie: Zahraniční obchod země*

[online]. cit. 2014-04-07. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/francie-zahranicni-obchod-zeme-19017.html>

MAGNENOU, F.. *Dopé aux subventions, le volailler Doux est menacé de régime par l'UE* [online]. cit. 2013-01-18. Dostupné z: http://www.francetvinfo.fr/economie/emploi/plans-sociaux/dope-aux-subventions-le-volailler-doux-est-menace-de-regime-par-l-ue_171229.html

OUEST-FRANCE. *Agriculture. A qui profitera la réforme de la PAC?* [online]. cit. 2013-09-05. Dostupné z: <http://www.ouest-france.fr/agriculture-qui-profitera-la-reforme-de-la-pac-1594028>

POUX, X.. *CAP Reform Profile – France* [online]. cit. 2009-06-05. Dostupné z: <http://www.cap2020.ieep.eu/member-states/france>

PRAŽSKÝ INSTITUT PRO GLOBÁLNÍ POLITIKU. *Společná zemědělská politika EU* [online]. cit. 2008-06-20. Dostupné z: <http://glopolis.org/soubory/0bf8/spolecna-zemedelska-politika.pdf>

PRESSEUROP. *Dotace do kapsy bohatých* [online]. cit. 2009-09-03. Dostupné z: <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/90341-dotace-do-kapsy-bohatych>

REVUE POLITIKA. *Příběh evropské integrace* [online]. cit. Dostupné z: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/569/pribeh-evropske-integrace>

REVUE POLITIKA. *Příběh evropské integrace* [online]. cit. 2005-03-20. Dostupné z: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/541/pribeh-evropske-integrace>

ŠÍMOVÁ, K. *Problémy rozpočtu EU* [online]. cit. 2005-09-13. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8921/sekce/problemy-rozpocetu-eu/>

VELVYSLANECTVÍ FRANCIE V PRAZE. *Francie, jednička evropského zemědělství* [online]. cit. 2014-01-22. Dostupné z: <http://www.france.cz/Francie-jednicka-evropskeho>

Seznam zkratek

CAP	Common Agricultural Policy
COPA	Comité des Organisations Professionnelles Agricoles
COGECA	Comité Général de la Coopération Agricole de l'Union Européenne
ECU	Evropská měnová jednotka
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu
EHS	Evropské hospodářské společenství
EOS	Evropské obranné společenství
EPC	Evropská politická spolupráce
EPS	Evropská politická spolupráce
ES	Evropská společenství
ESUO	Evropské sdružení uhlí a oceli
EU	Evropská unie
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
FNSEA	Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles
FOP	Fédération française des producteurs d'oléagineux et de protéagineux
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu
NATO	Severoatlantická smlouva
OEEC	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
SPS	Single Payment Scheme
SZP	Společná zemědělská politika
WTO	Světová obchodní organizace

Seznam grafů

- Graf č.1 Výdaje na SZP v rámci celkových výdajů EU
Graf č.2 Největší příjemci dotací SZP v období říjen 2010 – říjen 2011

Seznam tabulek

- Tabulka č. 1 Bilance zahraničního obchodu – Francie
Tabulka č. 2 Teritoriální struktura francouzského vývozu
Tabulka č. 3 Teritoriální struktura francouzského dovozu
Tabulka č. 4 Komoditní struktura zahraničního obchodu Francie v milionech eur